

PLAN
INTERNATIONAL

De l'urgent a l'important:

LA JOVENTUT EN LA RECONSTRUCCIÓ DESPRÉS DE LA DANA

**Un informe de Plan International
realitzat amb suport tècnic de La
Dula Coop.**

**El nostre enorme agraïment a totes
les institucions, centres educatius,
entitats i a les persones adolescents
i joves que han col·laborat i/o
participat en este estudi. Sense la
seua implicació no hauria sigut
possible.**

Publicat el maig de 2026

Fotografia portada: Centre d'Educació
Secundària funcionant en barracons.
Catarroja.

Finançat per:

Espai Jove de Catarroja
en reconstrucció.

ÍNDEX

L'impacte dels desastres climàtics en els drets de l'adolescència i la joventut i el seu paper en la resiliència climàtica	4
Algunes notes sobre el context	8
El marc de la resposta institucional	10
RESULTATS	12
1. Perspectives generals sobre el procés de reconstrucció en la dana del 29-O: el risc de tornar "a el d'abans"	12
1.1. Una reconstrucció que no mira cap al que és vulnerable	19
1.2. Una reconstrucció que no mira cap al comunitari	21
2. Reconstruir el dret a l'educació. Una assignatura pendent	22
3. Reconstruir el dret a l'habitatge. La possibilitat de l'emancipació	30
4. Reconstruir el dret a l'oci i al joc. Recuperar l'espai públic	32
5. Reconstruir el dret a la salut mental. Atendre el benestar emocional	35
6. Una reconstrucció sense una mirada específica als adolescents i joves. El dret a la participació, més que mai	38
L'ADOLESCÈNCIA EN LA RECONSTRUCCIÓ POSTDANA: PASSEJOS PARTICIPATIUS	42
CONCLUSIONS	46
PROPOSTES, PRIORITATS I REPTES DE FUTUR	50
ANNEX METODOLÒGIC	53

L'impacte dels desastres climàtics en els drets de l'adolescència i la joventut i el seu paper en la resiliència climàtica

Fenòmens climàtics extrems recents com la dana del 29 d'octubre de 2024 han evidenciat de manera contundent com la crisi climàtica ja no és un risc futur, sinó una realitat present que impacta de manera directa en els drets, el benestar i les oportunitats d'adolescents i joves també a Espanya. Les inundacions, els danys en infraestructures, la pèrdua d'habitatges i la interrupció prolongada de servicis essencials han afectat de manera significativa les seues trajectòries educatives, la seua estabilitat emocional i el seu accés a espais segurs de socialització i participació.

Espanya és **un dels països europeus més afectats pel canvi climàtic**. Entre altres conseqüències, l'escalfament global ha duplicat la probabilitat que ocorreguen catàstrofes com la dana: les precipitacions són un 12% més intenses¹, hi ha 30 dies més de calor extrema a l'any i el nivell de la mar podria augmentar entre 50 i 60 centímetres per a l'any 2100². El 80% dels xiquets i xiquetes a Espanya pateixen almenys un fenomen climàtic extrem (sequeres, onades de calor i pluges torrencials) a l'any³ i més de mig milió resideixen en zones inundables⁴.

En aquests contextos, el **dret a l'educació** és un dels primers a suspendre's i l'últim a restablir-se, malgrat el seu caràcter essencial. Segons UNICEF (2024), el canvi climàtic va interrompre en l'últim any l'educació de 242 milions de

xiquets en 85 països⁵. A Espanya, al voltant de mil centres educatius es troben localitzats en les zones inundables de risc més elevat⁶. L'evidència assenyalada que aquestes interrupcions poden derivar en retards educatius persistents i augmentar el risc d'abandonament escolar si no s'adopten mesures estructurals de continuïtat educativa en emergències.

L'educació en emergències redueix l'impacte de les interrupcions educatives i proporciona coneixements i habilitats clau per a la preparació, la reducció de riscos i l'adaptació al canvi climàtic. A més, ofereix suport psicosocial, estabilitat i protecció en contextos d'alta inestabilitat. A llarg termini, és imprescindible per a la reconstrucció i perquè la infància i l'adolescència assolisquen el seu màxim potencial i desenvolupament⁷. En aquest sentit, les *Normes Mímines per a l'Educació: Preparació, Resposta i Recuperació de l'INEE 2024*⁸ orienten els actors per a planificar respostes educatives inclusives, rendir comptes davant les comunitats afectades i enfortir sistemes educatius més resilents i capaços de respondre a emergències presents i futures.

La reconstrucció ha de tindre en compte també la perspectiva de l'educació des del punt de vista de la resiliència climàtica. En aquest punt, és clau aplicar el *Marc Integral de Seguretat Escolar (CSSF)*⁹ de la Global Alliance for Disaster Risk Reduction and Resilience in the Education

Paret amb restes de fang a Massanassa.

Sector (GADRRRES). Aquest marc subratlla la necessitat de reconstruir infraestructures escolars segures, inclusives i adaptades al clima, a partir d'avaluacions de risc i criteris de sostenibilitat. A més, destaca la importància d'integrar l'educació en reducció del risc de desastres i adaptació al canvi climàtic en els currículums i en la governança educativa, enfortint capacitats institucionals i la participació de comunitats escolars.

El **dret a l'habitatge** també es veu fortament compromés en les situacions de catàstrofe. El Relator Especial de Nacions Unides, en un informe de 2022¹⁰, feia referència al fet que la crisi climàtica constitueix una greu amenaça per al gaudi del dret a un habitatge adequat i digne, ja que impacta especialment en les poblacions i col·lectius que ja compten amb una situació prèvia de vulnerabilitat residencial i tenen menys ferramentes per a fer front a aquests riscos. La pèrdua de llars, els reallotjaments prolongats i la incertesa residencial afecten de manera directa l'estabilitat emocional d'adolescents i joves, així com la seua capacitat per a mantindre rutines educatives i vincles comunitaris. La reconstrucció és una oportunitat per a repensar-hi l'urbanisme i el model residencial, incloent-hi la mirada de la infància i l'adolescència, transformant el territori.

A vegades ocorre que les polítiques davant del canvi climàtic no tenen en compte o poden socavar aquest dret.

Les crisis també fan desaparèixer el **dret a l'espai públic** que, en aquests moments de vulnerabilitat, a més de ser llocs d'oci, ho són també per al benestar i la supervivència. L'espai públic no està, en general, dissenyat amb mirada d'infància; cada vegada permet menys el dret al joc en uns entorns cada vegada més urbanitzats¹¹. En aquests moments en què l'oci i les relacions dels adolescents i joves es desenvolupen cada vegada més en espais digitals, els espais públics físics, els llocs on els joves es reuneixen, queden i comparteixen, formen part del teixit material i emocional que converteix el municipi, la ciutat o el barri en la seua llar, més enllà del seu propi habitatge. La socialització, la construcció de la identitat i el sentiment de pertinença dels adolescents i joves amb els seus carrers, els seus parcs i les seues places impacta en el seu benestar i també en el manteniment del context: com ells i elles cuiden i respecten l'espai públic que els acull. La reconstrucció és el moment per a tornar a posar al centre un espai públic inclusiu, connectat, segur i accessible, com indica ONU Habitat¹².

¹ Climate Central, World Weather Attribution y Red Cross Red Crescent Climate Centre. (2025). Climate Change and the Escalation of Global Extreme Heat: Assessing and Addressing the Risks.

² Losada, I.J., Feliu, E. y Sanz, M.J. et al. (2025). Evaluación de Riesgos e Impactos derivados del Cambio Climático en España (ERICC-2025). Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico, Madrid.

³ Save the Children International. (2025). Nacer durante la crisis climática 2. Una vida sin precedentes: proteger los derechos de la niñez en un clima cambiante.

⁴ Cánovas-García, F., & Vargas Molina, J. (2025). An exploration of exposure to river flood risk in Spain using the National Floodplain Mapping System. *Geomatics, Natural Hazards and Risk*, 16(1).

⁵ UNICEF. (2024). Learning Interrupted: Global snapshot of climate-related school disruptions in 2024.

⁶ EDUCO. (2025). Reducción del riesgo de desastres con enfoque de infancia en España y Escuelas Seguras. Diagnóstico y propuesta.

⁷ <https://inee.org/es/educacion-en-situaciones-de-emergencia>

⁸ INEE. (2024). Normas Míminas para la Educación: Preparación, Respuesta y Recuperación.

⁹ GADRRRES. (2022). Comprehensive School Safety Framework 2022-2030 For Child Rights and Resilience in the Education Sector.

¹⁰ <https://docs.un.org/es/A/HRC/52/28>

¹¹ <https://ceh.unicef.org/events-and-resources/knowledge-library/guide-creating-urban-public-spaces-children>

¹² <https://onu-habitat.org/index.php/claves-para-el-espacio-publico>

La salut mental és una de les dimensions més invisibilitzades, però més crítiques, en el context de la reconstrucció després de la dana. A més d'aquesta catàstrofe, les generacions joves actuals han hagut d'afrontar situacions emocionalment complexes, com crisis econòmiques, precarietat laboral i residencial, pandèmia i desastres climàtics, que les situen en un escenari de múltiple inestabilitat. Això ha repercutit en les seues oportunitats i en la seua visió del present i del futur. Existeix una àmplia literatura que analitza l'impacte del context socioeconòmic i polític actual en el benestar emocional de les generacions formades en aquest escenari d'incertesa. Dades del Consell de la Joventut (2024) assenyalen que els problemes de salut mental en la joventut espanyola s'han multiplicat per sis i que tenen major prevalença en les dones joves i en qui està en situació de pobresa o privació material greu¹³.

Tots aquests drets es veuen vulnerats en situacions de catàstrofe com la dana de València, però la reconstrucció ofereix oportunitats per a escoltar les seues veus, respondre a les seues necessitats i reconèixer el seu paper actiu. Els xiquets, xiquetes, adolescents i joves i les seues famílies es troben entre les poblacions més vulnerables davant dels efectes de les crisis, però solen ser també aquells qui tenen menys accés a les capacitats i oportunitats per a refer-se'n¹⁴. Per tot això, el rol de les persones joves en l'emergència climàtica és crucial i han de situar-se en el centre de la resposta¹⁵.

L'enfocament **Build Back Better (BBB)** planteja aprofitar la recuperació després d'un desastre per a enfortir la resiliència de comunitats i països, per mitjà de la integració de mesures de reducció de riscos en infraestructures, sistemes socials, economia, mitjans de vida i medi ambient. L'Oficina de les Nacions Unides per a la Reducció del Risc de Desastres (UNDRR) i el *Marc de Sendai* recalquen la importància d'incloure xiquets i joves en la reducció del risc de desastres¹⁶ tenint en compte la seua capacitat com a agents de canvi; s'ha de promoure la seua participació adaptant espais i processos d'acord amb la legislació, la pràctica i els plans d'estudi perquè siguin inclosos en la presa de decisions que els afecten en aquest àmbit. També, aquest enfocament BBB ha de ser sensible a les necessitats de la infància i l'adolescència: un enfocament centrat en la igualtat de gènere,

Entrevista amb jòvens de Benetússer.

posant els drets de la infància al centre, amb una aproximació al cicle de la vida que tinga en compte les necessitats i les circumstàncies de cada xiquet o xiqueta, i des del compromís de la inclusió.

En Plan International hem treballat per posar al centre les veus adolescents i joves des de l'inici de l'emergència. Sis mesos després de la dana¹⁷ vam preguntar a adolescents i joves de la comarca de l'Horta Sud com havien viscut la catàstrofe. Tots ells van veure el seu centre educatiu afectat d'alguna manera; destrucció de les infraestructures, gimnasos inservibles, menjadors inundats, sales inutilitzades i desaparició de material escolar imprescindible per a la seua educació. A més, un percentatge significatiu també va veure com la seua llar patia els efectes; alguns van haver d'abandonar la seua casa de manera temporal. També van perdre les seues activitats, les seues classes extraescolars, els seus espais d'esbarjo i de trobada. La seua vida i la seua rutina es van afonar de sobte i ens van contar que la seua salut mental es va veure afectada; temien que allò tornara a passar. A més, la desinformació que va circular en xarxes socials i internet durant aquells primers dies i setmanes va augmentar el sentiment d'incertesa i por. Malgrat tot, la població adolescent i jove va ser de les primeres a involucrar-se en les tasques de neteja i primera

resposta; ells i elles ens van contar de forma majoritària que van acudir a col·laborar on podien, davant la saturació que van sentir per part de les institucions. De fet, es va generar un sentiment de distància cap les institucions i els responsables polítics encarregats d'organitzar i coordinar eixa resposta.

Després d'un any¹⁸, ens vam retrobar amb aquells joves; quatre històries de vida de quatre xics i xiques de l'Horta Sud ens van tornar a confrontar amb una realitat que, lluny de superar-se, seguia afectant les seues vides i les seues rutines; van aprendre què era allò imprescindible, què és el que de veritat els importa: les seues famílies, la seua educació, l'ajuda mútua, el record sempre present i, al cap i a la fi, la "bona gent" i "celebrar la vida", com ens va contar Rebeca, de Catarroja.

Un any i mig després, seguim treballant amb els i les adolescents i joves afectats. Especialment en un moment en què ja s'ha passat de la urgència i la immediatesa de l'emergència a la fase de la reconstrucció, volem estar allí per a conèixer què és per a ells i elles ara l'important: què esperen d'aquest temps clau per a continuar mirant cap al futur. La reconstrucció ha de tindre en compte la seua perspectiva. És l'única manera que aquesta generació dana no es quede enrere.

En el marc de la nostra resposta a la dana, Plan International acompanyem més de 1000 xiquets, xiquetes, adolescents i joves a través d'activitats en col·laboració amb centres educatius, recursos de joventut i actors locals. La nostra intervenció està dirigida a promoure el benestar i la participació juvenil, fomentar l'apropiació de xiquets, xiquetes i adolescents dels seus propis espais i enfortir les seues capacitats de resposta davant emergències i desastres.

Nota metodològica:

12 entrevistes a persones expertes de diversos perfils

3 entrevistes grupals amb joves activistes en els seus municipis

2 passejades amb joves en Massanassa i Catarroja

*Per a més informació sobre la metodologia, mirar l'annex metodològic.

¹³ CJE y Oxfam Intermón. (2024). Equilibristas. Las acrobacias de la juventud para sostener su salud mental en una sociedad desigual.

¹⁴ https://www.eldiario.es/comunitat-valenciana/colectivos-vulnerables-son-ano-despues-dana_1_12873567.html

¹⁵ UNICEF Comité Español. (2017). El impacto del cambio climático en la infancia en España.

¹⁶ UNDRR. (2015). Marco de Sendai para la Reducción del Riesgo de Desastres 2015-2030.

¹⁷ Plan International. (2025). Adolescentes en Crisis. Impactos de la dana.

¹⁸ Plan International. (2025). Voces adolescentes en la dana, un año después.

Algunes notes sobre el context

La Comunitat Valenciana, on resideixen més de 600.000 adolescents i joves d'entre 15 i 24 anys (INE, 2025), és una de les zones més afectades per les conseqüències del canvi climàtic, com ara l'increment de precipitacions intenses i la pujada del nivell de la mar. Diversos estudis¹⁹ exposen que és una zona amb alt risc climàtic, amb la intensificació d'episodis climàtics extrems, com les onades de calor o les inundacions torrencials. L'informe del Servei de Canvi Climàtic de Copernicus (C3S)²⁰ de la UE de 2025 alerta de la gravetat i afirma que els fenòmens extrems han provocat 335 víctimes en un any, de les quals un 70% són espanyoles (i valencianes).

La dana del 29 d'octubre va afectar majoritàriament la **comarca de L'Horta Sud**. La zona, situada al sud de l'àrea metropolitana de València, és altament vulnerable als riscos climàtics a causa del desbordament de barrancs, com ara el de Poio²¹. Aquesta comarca compta amb 20 municipis²² de dimensions reduïdes i elevada densitat de població (hi resideixen al voltant de 470 mil persones, de les quals el 10% tenen entre 12 i 24 anys) (INE, 2022).

Segons la Cambra de Comerç de València, en aquesta zona, en els últims anys, el creixement de la indústria ha suposat el retrocés de l'agricultura; el 78% del teixit empresarial de la zona pertany al sector serveis. En febrer de 2026, la taxa de desocupació de la comarca se situava en el 9,6%, lleugerament superior al 8,20% del conjunt de la Comunitat Valenciana.

La renda mitjana per habitant en el conjunt de la comarca està en 10.000 euros anuals davant dels 12.453 de la Ciutat de València²³. No obstant, existeix dispersió de renda entre els municipis de l'Horta Sud: el municipi amb les rendes més altes de la comarca és Picanya, amb una renda mitjana de 13.142 € anuals, mentre que les rendes més baixes corresponen al municipi d'Alfajar, amb 10.031€ (EPA 2021).

La comarca té una taxa de risc de pobresa del 16,4% (enfront del 18,9% del total de la Comunitat Valenciana) i la seua taxa AROPE

(risc de pobresa i exclusió social) és del 22,7% (enfront del 24,9% del conjunt de la Comunitat Valenciana). A més, el 16,8% de la població de la comarca de l'Horta Sud es troba en situació de pobresa energètica, en línia amb el conjunt de la Comunitat Valenciana i amb el conjunt de l'Estat²⁴.

És important tindre en compte la situació de partida perquè les crisis climàtiques afecten de manera diferent els col·lectius o poblacions més vulnerables; les llars més pobres estan més mal aïllades, estan construïdes amb materials de pitjor qualitat i tenen menys recursos per a fer front als costos dels subministraments i a les despeses per a refer-se de la situació. En l'àmbit comunitari, és significatiu si existeixen zones verdes, zones d'ombra per a no estar exposats a altes temperatures o fonts per a tindre accés a aigua. També és important l'accés als serveis públics, com ara els serveis de salut, de prevenció o d'atenció sociocomunitària²⁵. Tots estos factors influeixen en la recuperació i reconstrucció després d'una catàstrofe climàtica.

"Vivim en zona inundable i jo crec que ara ja queda més que clar, tot i que és una cosa que sabíem des de fa molts anys, però moltes de les polítiques que s'han desenvolupat han obviat eixa realitat, l'han feta més inundable. La comarca de l'Horta Sud, en els últims 50 anys, ha sigut la comarca dels polígons industrials, dels barris obrers, de la mà d'obra que venia a treballar en eixes indústries i estem recollint ara el disseny de com han acabat amb una comarca, que ara es diu molt que tenim una comarca que té molt de sud però que té molt poc d'horta".

■ Tècnica municipal de joventut.

¹⁹ Subdirección General de Cambio Climático y Educación Ambiental - Generalitat Valenciana. (2025). Comunitat Valenciana. Informació sobre adaptació al canvi climàtic.

²⁰ UE. (2025) European State of the Climate. Report 2024.

²¹ Consell Valencià de Cultura. (2025). Informe sobre cambio climático y ordenación territorial después de la dana.

²² Torrent (la capital comarcal), Manises, Mislata, Catarroja, Alaquàs, Aldaia, Xirivella, Paiporta, Picanya, Picassent, Alfajar, Silla, Benetússer, Albal, Sedaví, Massanassa, Alcàsser, Beniparrell, Quart de Poblet y Llocnou de la Corona.

²³ https://www.camaravalencia.com/wp-content/uploads/2022/12/L_Horta_sud.pdf

²⁴ Pacto Territorial L'Horta Sud. (2024). Estimación realizada en el informe Las comunidades cuidadas en Horta Sud; Pacto Territorial Horta Sud.

²⁵ Op. Cit. 15.

Passeig amb jòvens per Massanassa.

El marc de la resposta institucional

Pocs dies després de l'emergència, el **Govern d'Espanya va aprovar el Pla Estatal de resposta, reconstrucció i relançament**, l'estratègia a curt i mitjà termini davant dels danys causats per la dana de 2024, que comprèn tres objectius: resposta immediata, reconstrucció i relançament. Les mesures d'aquest pla es desenvolupen en el Reial Decret llei 6/2024, del 5 de novembre, enfocades a l'atenció d'emergència i al restabliment bàsic, i el Reial Decret llei 7/2024, de l'11 de novembre, que amplia l'enfocament i introdueix mesures específiques dirigides a la infància, l'adolescència i la joventut, així com actuacions en educació i protecció social.

La infància i la joventut es contemplen de manera indirecta en diferents blocs de mesures, especialment en aquelles relacionades amb la protecció social, com ara les ajudes a famílies per pèrdua d'habitatge o d'ingressos i garantia de subministraments bàsics, l'increment extraordinari addicional del complement d'ajuda per a la infància de l'IMV i la recuperació d'espais de participació i oci juvenil, i també en algunes mesures directes, amb una línia integral d'ajudes per a la protecció de la infància, l'adolescència i la joventut.

Altres mesures en l'àmbit laboral, educatiu o sanitari i social també han tingut en compte facilitats per a la conciliació, plans d'ocupació i

ajudes econòmiques que impacten en les famílies o en l'ocupació juvenil, l'atenció comunitària en salut mental, prestacions bàsiques de serveis socials i d'atenció primària, que inclouen menors d'edat, famílies amb fills i, en general, col·lectius en situació de vulnerabilitat.

D'altra banda, inclou mesures en matèria d'iniciatives de sensibilització i formació sobre desastres naturals, modificant la **Llei 17/2015 del Sistema Nacional de Protecció Civil**, per a establir la realització de programes de sensibilització i informació preventiva a la ciutadania. A més, preveu un pla de formació davant emergències de protecció civil, amb formació específica en prevenció i resposta, elaborat pel Ministeri d'Educació en col·laboració amb el Ministeri de l'Interior i les comunitats autònomes, de caràcter obligatori en tots els centres educatius no universitaris. L'objectiu és estendre la cultura de la prevenció i garantir la formació adequada de tota la comunitat educativa en la resposta davant de tota mena d'emergència de protecció civil. A més, aquest pla es podrà completar per a incorporar les contingències derivades de les característiques naturals, socials o econòmiques de la zona on es trobe cada centre educatiu.

En aquest sentit, el Govern va aprovar el juny de 2025 (amb publicació en el BOE el mes d'octubre del mateix any) el **Pla de Formació**

davant Emergències en Centres Educatius²⁶, de caràcter estatal i en col·laboració amb les comunitats autònomes, que s'aplica des d'aquest curs 2025-2026 en tots els centres educatius no universitaris i inclou, entre altres mesures, programes de sensibilització i informació dirigits a la comunitat educativa sobre riscos i emergències.

En l'àmbit de la prevenció d'emergències i desastres, entre altres actuacions, cal destacar també el Pla Nacional de Reducció del Risc de Desastres Horitzo 2035 i la recent creació de la Plataforma Nacional de Reducció del Risc de Desastres.

En aquesta línia, en abril de 2026 es va aprovar per part de la Generalitat Valenciana (Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats en col·laboració amb la Conselleria d'Emergències i Interior) el desenvolupament del **Pla de formació davant emergències de protecció civil dirigit als centres educatius no universitaris de la Comunitat Valenciana**. El seu objectiu és reforçar la cultura de la prevenció i millorar la capacitat de resposta davant situacions de risc. La seua aplicació serà obligatòria a partir del curs 2026-2027 i els centres podran acollir-se a aquesta iniciativa en aquest curs 2025-2026. De forma paral·lela, s'impulsarà el pla de formació del professorat a través de la xarxa de centres de formació, innovació i recursos educatius (CEFIRE)²⁷.

És important destacar la creació de la figura del **comissionat especial per a la reconstrucció i reparació dels danys provocats per la dana**, mitjançant el Reial Decret 1160/2024, del 19 de novembre, com a responsable d'impulsar l'execució de les mesures adoptades per l'AGE per a pal·liar els danys ocasionats, dur a terme anàlisis i seguiment periòdic de l'execució d'aquestes i proposar-ne altres de noves que siguin necessàries, informar el govern sobre les activitats desenvolupades i els seus resultats i recaptar informació de les administracions competents.

A nivell autonòmic, la **Generalitat Valenciana va presentar el Pla Endavant**²⁸, l'objectiu del qual és la recuperació econòmica i social de la comunitat, especialment de les zones afectades per la dana. Es basa en quatre pilars estratègics: persones, teixit empresarial i econòmic, medi ambient i teixit social i comunitari.

Especialment en els pilars de persones i teixit social i comunitari, compta amb mesures rellevants per a la infància i l'adolescència, especialment en àmbits com la protecció social, les infraestructures educatives, els espais comunitaris i la prevenció.

El pla inclou el restabliment de les condicions bàsiques de vida de famílies amb fills i filles (habitatge, serveis essencials i atenció social), el reforç dels serveis socials i psicològics per a atendre l'impacte emocional de la catàstrofe en xiquets, xiquetes i adolescents, i la rehabilitació d'infraestructures educatives, culturals i esportives per a assegurar entorns segurs i accessibles per al desenvolupament i l'escolarització. Així mateix, contempla la recuperació d'espais públics, d'oci i de participació juvenil, reconeixent el paper clau en la cohesió social i el benestar infantil, i introdueix actuacions de prevenció i cultura de la seguretat, com ara simulacres i criteris de resiliència climàtica en centres educatius i edificis públics.

Al seu torn, l'administració autonòmica també ha creat el **comissionat per a la recuperació del govern de la Generalitat Valenciana**, mitjançant el Decret 194/2024, del 23 de desembre, amb els objectius d'impuls, coordinació i seguiment de l'execució de les mesures adoptades pel Consell per a la recuperació econòmica i social davant catàstrofes naturals, així com de la coordinació i negociació amb les administracions públiques afectades.

En el nivell municipal, la Iniciativa València + Segura²⁹, duta a terme per l'Ajuntament de València és un programa que té com a objectiu formar el conjunt de la població davant desastres naturals, especialment inundacions. Compta amb una sèrie de materials dirigits a la comunitat educativa.

En termes generals, l'enfocament d'infància, adolescència i joventut no s'ha incorporat de manera transversal als plans de resposta i a les mesures posades en marxa des de les administracions després de la dana, sense indicadors específics d'impacte en infància, espais estructurats de participació de xiquets, xiquetes i adolescents en el disseny, seguiment i avaluació, tractant-los principalment com a població receptora i no com a subjectes actius o agents de canvi en la reconstrucció.

²⁶ <https://recursosemergencias.educacionfpydeportes.gob.es/portada.html>

²⁷ La Generalitat impulsa un plan obligatorio de formación en emergencias de protección civil en los centros educativos.

²⁸ https://planendavant.gva.es/documents/393406936/393408958/20250729_Plan+Endavant_vCastellano.pdf/6f324454-4001-1e8e-b983-ab16d9fe023b?t=1753875615359

²⁹ <https://www.valencia.es/cas/massegura/presentacion>

Resultats

1. Perspectives generals sobre el procés de reconstrucció en la dana del 29-O: el risc de tornar “a allò d’abans”

La dana del 29 d’octubre de 2024 va deixar darrere seu, entre altres conseqüències catastròfiques com 238 víctimes mortals, la destrucció i la desaparició de serveis i recursos fonamentals bàsics. Les actuacions d’emergència i resposta ràpida que van tindre lloc en els primers mesos després de la dana van prioritzar les necessitats fonamentals i la reposició i continuïtat dels subministraments essencials, així com les tasques de neteja.

“La reconstrucció és un procés que dura molts anys”.

■ Experta en gestió d’emergències.

“La prioritat són primer les cases de la gent, sempre demanem les coses que necessitem nosaltres, però el primer és que encara hi ha cases que estan sense ascensors”.

■ Director de centre d’ensenyament secundari.

“Al final és una qüestió de prioritat i era primer organitzar-se, gestionar un poc l’assumpte, veure què fer primer i què era més i menys urgent. Aleshores sí que és veritat que al principi igual ho veus més lent i perquè també hi ha coses que igual no depenen tant a nivell Ajuntament, corporativa municipal”.

■ Xic jove de Benetússer.

Es podria dir que la fase de reconstrucció va començar pròpiament el gener de 2025, una vegada que les tasques de resposta s’havien donat per completades. És en eixos mesos quan el Govern crea el grup d’experts per a la reconstrucció i es posa en marxa la Comissió Mixta per a la recuperació de les zones afectades, amb l’objectiu d’unir esforços de les diferents administracions implicades.

Els professionals i joves entrevistats, passat ja més d’un any i mig, observen millores i canvis en aquells aspectes més evidents que va deixar la dana com a record:

“Jo dic que pareixia que no se n’anava mai eixe color marró, i ara ja té un color normal, l’asfalt. Aleshores, sí, la recuperació va bé, que podria anar millor, segur que sí, però jo tampoc soc expert en este tema per a dir com va la reconstrucció”.

■ Director de centre d’ensenyament secundari.

“Ara mateix jo tire la vista arrere i està tot bastant bé. O siga, no li veig cap tipus de... que no passe per un carrer i dic això continua estant... no sé, jo ara ho veig bastant bé tot. El resultat, diguem-ne, del poble. I com s’han anat fent les coses...”.

■ Xic jove de Benetússer.

“Bé, sí, evidentment, els carrers estan millor que fa un any. Però després, si mires de porta endins, és quan veus que hi ha molts ascensors encara sense arreglar, que hi ha molts garatges encara sense arreglar”.

■ Tècnica municipal de joventut.

La sensació d’una certa millora, almenys en la rehabilitació dels serveis i recursos bàsics, conviu amb la percepció que la situació sobrevinguda en les administracions públiques, l’absència de protocols i procediments per a actuar davant d’aquest tipus de catàstrofes i els processos burocràtics han donat com a resultat una **reconstrucció massa lenta, sense informació clara cap a la ciutadania, mancada de planificació, d’avaluació de necessitats reals, de coordinació interadministrativa, i allunyada**

Passeig amb jòvens per Catarroja.

del teixit comunitari i associatiu, especialment tenint en compte que aquest va ser clau en la fase d’emergència.

Encara que s’han habilitat oficines informatives i punts d’atenció per a tramitar ajudes i s’han simplificat processos administratius, els professionals parlen de desconeixement i falta de suport a la ciutadania.

“Al final la burocràcia i l’administració pública tenen el que tenen. Per molt que vulguem avançar, això té uns terminis i unes coses”.

■ Tècnic municipal d’esports.

“Eixa reconstrucció passa per una burocràcia que al nostre país fa que l’administració pública siga extremadament lenta (...) La falta de coordinació entre administracions, això és brutal, brutal, brutal. (...) Jo no crec que estiguem en una fase pròpiament de reconstrucció, jo crec que encara hi ha una fase molt d’emergència on cal molt més suport del que es té. I ja et dic, no em referisc només a persones, sinó també a legislació administrativa (...) I aquestes situacions no és que siguen alienes, no és que siguen pròpies de la dana i que siguen alienes a la normalitat del que podia ser abans de la dana, però que ara evidentment es van a accentuar.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

“Crec que la sensació, en base amb el que està passant, és que és una reconstrucció que va molt lenta. I en els ajuntaments sí que han entrat recursos per a eixa reconstrucció. Però, clar, gestionar eixos recursos, els ajuntaments no tenen la capacitat tècnica per a donar resposta i executar tot el que ha entrat”.

■ Tècnica municipal de joventut.

Xiques en el passeig per Catarroja.

“Les ajudes supose que sempre tarden molt, mai són instantànies, però sí, es van rebent les coses”.

■ Director de centre d'ensenyament secundari.

“Sí, sí que és cert que han jugat molt amb la desinformació burocràtica”.

■ Psicòloga USME.

“No s’ha obert una oficina a peu de carrer per a informar-te i tal. Ni hi havia un telèfon a l’Ajuntament. Com una línia directa, diguem-ne. Qüestions, diguem-ne, extraordinàries, no s’han fet”.

■ Educadora social USME.

“La gent continua anant a 50.000 llocs per enterar-se de les coses. Falta molta coherència de comunicació”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

“La fase d'emergència va estar clara, però la reconstrucció ha anat a colps. S’han fet coses, però sense un pla clar”.

■ Tècnica municipal d'urbanisme i territori.

El personal tècnic municipal assegura que des de l'àmbit municipal s'estan posant tots els mitjans per a cobrir les necessitats generades per l'emergència i salvar la situació sobrevinguda:

“No sé, a nivell polític, puc dir que s’estan posant tots els mecanismes, estan treballant, estan buscant... A nivell polític, també, jo pense que s’està treballant molt bé des de l’Ajuntament. Està clar que tot el món vol tindre més personal, més gent a l’Ajuntament, però, al final, d’això estem parlant”.

■ Tècnic municipal d'esports.

La diversitat que existeix i que existia ja abans de la dana entre municipis afectats ha generat la sensació que la presa de decisions sobre els assumptes urgents ha sigut diferent en cada municipi; les persones entrevistades consideren que això ha pogut dibuixar un escenari desigual, encara que no en tots els àmbits. No obstant això, cada municipi ha plantejat la reconstrucció des de les seues necessitats i recursos.

“No existeix una estratègia unificada quant a la reconstrucció. La reconstrucció depén sobretot de cada realitat municipal. Hi ha tantes reconstruccions com pobles afectats”.

■ Experta en gestió d'emergències.

“La proximitat geogràfica a la catàstrofe és indicativa del grau de consciència respecte a la vulnerabilitat que patim”.

■ Experta en gestió d'emergències.

“Educació és competència municipal, així que és la seua decisió”.

■ Comissionada dana del Govern d'Espanya.

“En els pobles, pràcticament en el tema de l'esport, han anat tots a una, i el que està fent un ho ha copiat l'altre i s'han posat moltes coses en comú, una ferramenta més per a poder desplegar el nostre treball. I això és una cosa molt positiva”.

■ Tècnic municipal d'esports.

“Cada municipi té el seu personal, té les seues instal·lacions, té la seua història, té la seua manera de fer les coses. Aleshores, bé, el ‘café para todos’ és complicat sempre i en aquestes situacions”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

En referència al treball a escala interinstitucional, com la Comissió Mixta, des de la Generalitat Valenciana (GVA) s'indica que la coordinació entre les diferents administracions ha sigut satisfactòria, almenys pel que fa als organismes creats especialment per a la gestió de la dana:

“Juntament amb la Comissionada del Govern d'Espanya, s'ha creat una Comissió Mixta amb quatre grups de treball (...) Potser seré impopular amb això que et diré, però no és complicat entendre'n”.

■ Comissionat dana GVA.

Quant a la coordinació de les diferents iniciatives i projectes que s'han finançat i posat en marxa al territori en resposta a la dana, des del personal tècnic municipal es posa l'accent en la necessitat que tots siguin pertinents i oferisquen una resposta organitzada i sostinguda en el temps:

“La Direcció General va dir que sí als projectes que li van parèixer bé. Aleshores, bé, doncs han aterrat ací i ací estan. Intentem, doncs això, amb eixa taula del tercer sector, almenys conèixer-los, ubicar-los i saber què estan fent. Ja hem perdut bastant com perquè damunt actives coses que després es van a perdre i la gent torne a perdre. Aleshores crec que hi ha també eixa falta de coordinació que va afectar molt la ciutadania perquè hi hagué canvi de personal amb una entitat i amb una altra, que això sempre a nivell de relació terapèutica doncs té el seu impacte, però clar, després si ja va deixar de funcionar...”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

Aquesta situació d'increment de les necessitats i d'aparició d'altres de noves, unida a la percepció d'absència de planificació o prioritització, ha provocat que els serveis públics municipals que han de donar suport i resposta a la ciutadania puguen estar acusant l'esgotament i la sobrecàrrega³⁰. Això està impactant en les condicions dels professionals, cosa que es tradueix en baixes laborals i mobilitat laboral³¹ voluntària, que repercuteix directament en l'atenció de les necessitats i demandes de la població. El reforç de personal, de vegades, no ofereix les solucions més indicades.

“Fa un mes el personal de l’Ajuntament vam tindre una sessió per a gent “cremada” amb psicòlegs. Hi ha companys de baixa”.

■ Coordinador àrea municipal de joventut.

³⁰ <https://www.levante-emv.com/comunitat-valenciana/2025/06/30/servicios-sociales-zona-cero-saturados-118849382.html>

³¹ Segons dades oficials, fins al desembre de 2024 s'havien registrat més de 4.500 baixes mèdiques extraordinàries <https://www.inclusion.gob.es/w/las-ayudas-dana-de-la-seguridad-social-cumplen-un-mes-en-vigor-y-han-protgido-a-mas-de-85.000-personas-en-valencia>. No contem amb dades concretes sobre baixes en personal tècnic de la administració pública.

Escola de música de Massanassa, encara inservible pel fang.

“Les persones que s’envien de reforç doncs venen sense poder accedir als sistemes de gravació de dades o als sistemes de gestió de dependència o de renda valenciana. Aleshores, bé, avancen faena, sí, però bé, al final es paren en el mateix lloc perquè segueix havent-hi una persona interna que ha de gravar tot això en els sistemes”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

Les persones entrevistades, la majoria d’elles vinculades amb el treball amb adolescència i joventut o les mateixes persones joves, qüestionen o **no comparteixen els criteris que van prevaldre per a prioritzar la rehabilitació d’algunes infraestructures sobre unes altres.** En concret, es va anteposar el restabliment d’infraestructures com les de mobilitat,

comercials, de subministraments i d’altres activitats econòmiques davant d’un altre tipus d’equipaments, com ara els que afecten més directament els drets dels adolescents i joves (centres educatius, espais d’oci, biblioteques o instal·lacions esportives).

“No pot ser que l’ascensor del centre comercial estiga en marxa i l’ascensor de la biblioteca municipal continue sense funcionar. La pregunta és qui està decidint i prioritzant la reconstrucció. Això determina que es reconstruïska un ‘megapont’ en un mes i que una escola tarde més de cinc anys. Si a qualsevol persona del barri li preguntes què prioritzaria, et diria que l’escola”.

■ Educador entitat social.

La visió del Comissionat dana de la Generalitat Valenciana és que *“les emergències tenen distintes fases i les necessitats van canviant”*, per la qual cosa la primera necessitat va ser restablir com més prompte millor la vida diària als municipis afectats per a respondre a les primeres fases de l’emergència. Per als professionals municipals experts en urbanisme, en moltes ocasions, el criteri de prioritització estava, efectivament, en la major o menor facilitat per a reconstruir:

“Nosaltres tenim molt de contacte amb l’alcalde i amb la regidora, que és qui porta el tema de reconstrucció, i aleshores hem anat definint quines coses anàvem a fer abans i quines coses anàvem a fer després. A vegades fas coses primer perquè eren més senzilles, perquè era viable fer-les, per exemple, parcs canins d’aquests”.

■ Tècnica municipal d’urbanisme i territori.

En consideració de les persones entrevistades, la urgència a penes va donar marge per a repensar noves estratègies de millora, seguint el principal mandat de reconstruir millor o *Build Back Better* després d’emergències i desastres. En general, existeix una sensació de **tornada a la normalitat sense aprenentatge** (*“fer com si no haguera passat”*) i d’oportunitat perduda per a tancar bretxes i donar resposta a reptes socials i ambientals. La percepció que es transmet és que s’han fet passos, però almenys fins al moment de les entrevistes realitzades, no pareixia haver-hi un aprenentatge de les conseqüències de la catàstrofe que s’haja traduït en canvis estructurals amplis en l’àmbit de planificació urbana i territorial; tampoc en el reforç d’infraestructures socials i servicis públics, el canvi en els models de governança i participació o inclús en els hàbits de vida de la població. A més, es considera que la intervenció pública té, estructuralment, un enfocament assistencialista en la seua atenció, que sol presentar certes deficiències també en el seu caràcter holístic.

“No hem après a previndre aquestes coses, però sí que crec que hem après a mitigar les conseqüències. Ara, quan vinga això, anem a fer-ho tot en canvis de projectes per a construir en altura. Hem fet una cosa que havíem demanat des dels comitès, que és posar altaveus per a minimitzar aquestes emergències, cosa que no teníem. Jo, des de casa meua, per exemple, escoltava els altaveus de Massanassa, que és el poble del costat, que ens va separar el barranc, però des d’ací no, perquè nosaltres no en teníem”.

■ Professora d’ensenyament secundari.

“Nosaltres des del primer moment hem plantejat millores, és a dir, eliminar els usos que estaven en risc en plantes baixes o soterranis i proposar la seua reubicació en altres edificis de nova construcció”.

■ Tècnica municipal d’urbanisme i territori.

“Perquè el que ens està passant ara és que sí que s’està treballant de veritat per a la reconstrucció, però estem tornant al que teníem abans. I això no era el que esperàvem”.

■ Professora d’ensenyament secundari.

“Les administracions han de pensar, han de tindre trellat i buscar alternatives, però alternatives a llarg termini per a aquestes coses. No en pla: ho repare tot i espere haver de tornar a reparar-ho. (...) Cal descongestionar la franja litoral en la qual vivim el 92% de la població valenciana. No fa falta que anem tots al rural més rural, sinó que en la franja intermèdia hauria d’haver-hi una xarxa de cosetes que funcionen bé, però que és un poc tornar a aquestes ciutats mitjanes que hi ha per ací. (...) Això ha d’anar acompanyat de molta pedagogia, però la ciutadania també, i alternatives en què puguen també participar”.

■ Tècnica municipal d’urbanisme i territori.

“L’administració, doncs, el seu punt de vista, sempre ha sigut molt assistencialista, molt, molt assistencialista (...) Fa falta una intervenció molt, molt, molt integral perquè jo crec poder abordar-ho tot”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

Passeig amb jòvens per Massanassa.

1.1. Una reconstrucció que no mira cap al que és vulnerable

Les famílies amb menys recursos, especialment aquelles amb menors d'edat a càrrec seu³², habitatges més vulnerables, amb menor cobertura per assegurances i amb poca capacitat per a afrontar despeses econòmiques o cofinançar les ajudes, s'han vist més perjudicades en el procés de recuperació de les seues llars.

Sis mesos després de la dana, un terç dels adolescents i joves assenyalen que les ocupacions de les seues famílies es van afectades a l'inici, però que **les han recuperades**. El 12% assegurava que la seua família al complet o algun dels seus membres havia **perdut la faena de manera definitiva**.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan International, 2025).

En aquest sentit, una vegada solucionat l'imprescindible, s'observa la necessitat de posar el focus en els col·lectius més vulnerables, perquè existeix el risc d'una reconstrucció que busque reparar sense modificar les causes estructurals de la vulnerabilitat social i territorial de la zona. Així, segons les impressions arrelgades en les entrevistes, la reconstrucció -fins ara- no tindria en compte la bretxa de desigualtat entre municipis, entre barris d'un mateix municipi i entre grups de població, especialment els més vulnerables: persones majors, dones i/o joves, persones amb discapacitat, migrants, persones en situació de pobresa o exclusió social prèvia a la dana i que s'incrementa com a efecte d'aquesta. Una vegada resoltes certes necessitats prioritàries d'emergència, cal reivindicar aquelles qüestions que afecten en grau més alts una part de la població més vulnerable.

"L'atur, el consum, el que siga... ací s'ha agreujat el que ja hi havia. La reconstrucció està deixant arrere col·lectius i barris vulnerables. (...) Si eixes cases en ruïnes o eixe pont destruït estigueren en un barri de renda alta, en lloc d'en aquest barri, ja estaria tot solucionat".

■ Educadora social USME.

"Vulnerabilitat socioeconòmica hi ha molta més i conflictes també (...) No tinc les dades de si la població ha augmentat quant a nombre, el que sí que veiem en aquesta àrea és que hi ha molta més població migrant, aleshores cal treballar molt més la cohesió i la convivència a nivell multicultural perquè això està passant".

■ Tècnica municipal de serveis socials.

"Potser ara és moment de més temps o més capacitat d'escoltar o de veure problemàtiques no tan materials, o no tan visibles, com qüestions de vulnerabilitat. Al principi està clar que les emergències és el més urgent, després més a nivell d'infraestructures, espai públic i tot això. I ara és quan potser inclús coses que no ens esperàvem, que no sabíem que estaven ahí, comencen a eixir. Moltes coses també a nivell emocional".

■ Professora d'ensenyament secundari.

Aquesta situació podria estar afavorint el desgast de la cohesió social, clau per a la resiliència de l'entorn comunitari, perquè és el mecanisme que permet a una comunitat anticipar, resistir, adaptar-se i recuperar-se d'una crisi:

"La comunitat s'està perdent, i eixa comunitat és la que et sosté en casos d'emergència".

■ Educadora social USME.

³² Segons la "Encuesta de condiciones de vida" (2025), la major taxa de risc de pobresa de la població valenciana correspon a "Llars d'un adult i almenys un fill dependent a càrrec" (38,2%), seguits pels de "Llars de dos adults amb dos o més fills dependents a càrrec" (27,6%).

Parc infantil a Alfafar.

Finalment, el procés de reconstrucció pateix la manca d'una perspectiva de gènere que integre un diagnòstic de les necessitats específiques de les dones joves, que tampoc estan reflectides en els marcs normatius de forma diferenciada, segons expertes, malgrat que diversos estudis demostren que les catàstrofes climàtiques no són neutres en termes de gènere³³ i afecten de manera diferent xiquetes, adolescents i dones: augmenten el risc de situacions de violència sexual i de gènere, dificulten l'accés a serveis de salut sexual i reproductiva i solen provocar una sobrecàrrega del treball de cures.

“No està contemplada la perspectiva de gènere en la reconstrucció després de la dana. En termes generals, la llei espanyola de protecció civil no inclou la perspectiva de gènere de manera específica, tampoc els plans d'emergències locals. A nivell institucional, és fonamental afegir la perspectiva de gènere, perquè hi ha moltíssima evidència que el desastre no ens afecta igual. Per exemple, a efectes pràctics, les catàstrofes solen comportar un augment de la violència de gènere i dels abusos a xiquetes i joves. Pels estudis internacionals, sabem que les dones tenim més infeccions després d'una catàstrofe, que tenim unes necessitats determinades d'higiene que cal atendre, etc.”.

■ Experta en gestió d'emergències.

1.2. Una reconstrucció que no mira cap al comunitari

Les diferents persones entrevistades indiquen que les entitats del teixit associatiu i sociocomunitari dels municipis, que van ser indispensables en el sosteniment de la primera emergència, no es tenien en compte de la mateixa manera en aquesta fase de reconstrucció i de mirada cap al futur, encara que s'ha anat integrant la perspectiva local i comunitària.

“Els voluntaris i les entitats socials de la comarca van ser la infraestructura social fonamental, la primera línia davant de l'emergència”.

■ Responsable entitat social comarcal.

“Una altra cosa que començe a veure ara és que veig que ens estan escoltant més als Comitès (Locals) de Reconstrucció³⁴. Tinc la sensació que estan tractant d'escoltar un poc més la ciutadania organitzada. No en general, però si veuen associacions i això, estan tractant d'escoltar més les propostes ciutadanes. Aquesta és la sensació que jo tinc. No som capaços de fer polítiques climàtiques, però sí que pareix que les institucions, almenys a nivell municipal, s'estan adonant que volem participar, que tenim molt a dir i estan tractant d'escoltar més. Estan fomentant o, almenys, aprofitant les iniciatives ciutadanes que estan eixint ara”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

“Almenys s'han obert a la comunicació, o siga, estaven oberts a parlar amb regidors, jo he parlat amb el secretari autonòmic, he parlat amb la consellera anterior, he parlat amb directors generals, he parlat amb la ministra d'habitatge, vull dir que en eixe sentit tot el món s'ha bolcat molt en la comunicació, però crec que, bé, que el seu treball igual hauria d'haver-se orientat més a preguntar què i com necessiteu, i no a pressuposar què serà necessari i ho gestionarem així”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

En les entrevistes es recalca que això és essencial: l'activació i el reforç de les dinàmiques de governança participativa amb capacitat de desenvolupar una planificació que incorpore aprenentatge, experiència, fortaleces i resiliència davant de futures emergències, el canvi climàtic i els reptes socioeconòmics que estiguen per vindre. Aquestes dinàmiques de representació social d'interessos i necessitats de diferents col·lectius es mostren decisives per al sosteniment de la cohesió social.

“S'ha de deixar de mirar cadascú el seu campanar i reforçar la visió comarcalista de baix cap amunt”.

■ Responsable entitat social comarcal.

“El que falta és reforçar els vincles comunitaris. Fa falta treball comunitari, espais segurs i presència contínua”.

■ Experta en gestió d'emergències.

“Cal reforçar el municipalisme”.

■ Comissionada dana Govern d'Espanya.

“A nivell municipal doncs que els ajuntaments tinguérem més autonomia, més competències, és a dir, una administració local amb més recursos, perquè al final som aquells que estem al costat de la gent jove, de les famílies, dels xiquets. Poder tindre més recursos per a desenvolupar polítiques públiques que cuiden els veïns i les veïnes. La situació de precarietat de l'administració pública local era bèstia abans de la dana i amb la dana això s'ha evidenciat d'una manera molt clara, és a dir, necessitem més recursos”.

■ Tècnica municipal de joventut.

³³ <https://plan-international.es/que-hacemos/participacion-juvenil/ninas-cambio-climatico>

³⁴ Els Comitès Locals de Reconstrucció (*CLER) són comitès locals de participació ciutadana, en els quals participen veïns, associacions, tècnics i representants institucionals, creats per a donar veu a la població en la presa de decisions sobre les mesures i actuacions que afecten directament el seu entorn.

2. Reconstruir el dret a l'educació. Una assignatura penden

El dret a l'educació va ser un dels més perjudicats després de la dana. No sols pel que fa a l'accés i als entorns d'aprenentatge, sinó també pel que fa a la qualitat de l'educació i a l'impacte en la comunitat educativa.

L'emergència va ocasionar danys de diversa consideració en la majoria dels centres educatius de la zona afectada. En concret, es van documentar danys en 115 centres que afecten més de 40.000 alumnes³⁵. Al voltant d'una dotzena de centres educatius hauran de ser reconstruïts totalment o parcialment, afectant un poc més de 10.000 alumnes, dels quals uns 3.000 estan aquest curs en aules prefabricades provisionals (especialment en Catarroja, Massanassa, Alfafar, Paiporta i Utiel)³⁶. Des de l'administració indiquen que són instal·lacions que compleixen la seua funció, encara que la comunitat educativa insisteix que no compten amb les condicions més favorables:

“[En els barracons] has d'estar caminant i caminant de pressa per a entrar un poquet en calor perquè fa molt de fred. No tenim, per exemple, banys, en tenim molt pocs. L'aula de música és normaleta i no està insonoritzada”.

Professora d'ensenyament secundari.

“L'essencial al principi era que l'alumnat es reescolaritzara i es va fer en eixos prefabricats –que no són barracons– i després s'han anat fent passos i ara toca passar d'eixos prefabricats a escoles. Ja s'han llançat les licitacions”.

Comissionat dana GVA.

Quasi dos anys després de la dana i quasi sis mesos després d'iniciar-se la reconstrucció, s'indiquen deficiències en la reparació, manteniment, condicionament i reposició de materials i infraestructures educatives. S'esmenten problemes amb la climatització de les aules prefabricades, absència de patis i àrees d'esbarjo i una dotació insuficient de recursos per a reposar material de biblioteca i dispositius digitals, entre altres.

“El pati encara no el tenim en condicions. La zona esportiva no està... no tenim gimnàs”.

Director centre de secundària.

Entre la comunitat educativa es manté la sensació que, encara que s'estan fent passos cap a una adaptació resilient dels centres educatius, falta un pla i criteris que prioritzen la recuperació de les infraestructures i serveis educatius en el menor temps possible.

“El ritme de reconstrucció de les escoles no té un pla. Les famílies no saben quan tornaran a l'escola, deixar els barracons. Està clar que el tema educatiu no s'ha prioritzat”.

Experta en gestió d'emergències.

“El nou institut que estan projectant ahí, en el descampat, ara sí que diuen que el faran amb més altura. L'altre institut, canviaran el projecte perquè, encara que el tornaran a fer on estava, també volen alçar-lo un metre”.

Professora d'educació secundària.

El 97% dels adolescents i joves participants van veure el seu centre educatiu afectat d'una manera o altra. A més, la meitat assenyalen que els seus centres educatius van estar tancats més d'un mes. Això va suposar que les classes hagueren d'adaptar-se al format en línia, quan va ser possible (encara que el 33% de les classes es van suspendre sense adaptació digital). 6 de cada 10 persones adolescents i joves van tindre classes virtuals en algun moment des de la dana i les van poder seguir, encara que amb dificultats.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

Centre educatiu provisional a Catarroja.

A vegades, la necessitat de reprendre de manera urgent l'educació, readaptant centres i horaris, va tindre impactes en una part de l'alumnat:

“Un dels col·legis adscrits, perquè el col·legi estava totalment desallotjat, els vam enviar a dos centres diferents, dividint l'alumnat en un horari més reduït i això va ser una desestabilització total. Han perdut molt l'hàbit i hui hem tingut una reunió de transició en eixa escola i és una generació que durant més de sis mesos ha tingut una desestabilització de l'hàbit de treball i, a més, no han tingut totes les hores que havien de tindre, o siga, ha sigut molt, hi ha sigut una situació educativament molt inestable per a ells i s'ha notat en el comportament. Estem treballant molt amb ells perquè estan molt descentrats”.

Director centre de secundària.

Sis mesos després de la dana, quas 4 de cada 10 adolescents i joves tenien més dificultats per a concentrar-se. Fins a un 30% de l'alumnat enquestat apuntava que el seu rendiment s'havia vist bastant o completament afectat a mitjà/llarg termini.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

Els docents corroboren els efectes d'aquesta conjuntura educativa sobre la qualitat de l'educació a mitjà termini i adverteixen que l'alumnat que ja partia d'una situació desfavorable està en risc més elevat d'abandonament escolar.

³⁵ Segons dades de la Generalitat Valenciana (2023), hi havia un total de més de 70.000 alumnes escolaritzats en els nivells d'educació obligatòria a la comarca.

³⁶ Universitat de València y Educo, 2025. El impacto de la dana en el derecho a la educación en la Comunidad Valenciana.

“Enguany les carències de tota mena comencen a aflorar. S'està notant una baixada en el rendiment acadèmic. La dana ha fet ferida en molts alumnes. S'està veient molt rendiment més baix, menys concentració, menys motivació en molts alumnes”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

“També hi ha un altre aspecte que alguns, sobretot perfils que trauen males notes i que ja sabien que anaven a repetir un poc el discurs o el relat que escoltaven a casa, és que et posaràs a treballar, perquè ara mateix hi ha molt de treball ací, hi ha molta necessitat, aleshores si no, no isques als estudis (...) Després conec casos de joves adults que se n'han hagut d'anar perquè els ha eixit treball fora”.

■ Tècnica municipal de joventut.

“Hi ha part de l'alumnat que ha dit: per a què estudiaré si l'aigua m'ho ha llevat tot”.

■ Director centre de secundària.

“Les notes baixaran i això impactarà en els estudiants. Caldrà estar pendents d'un possible increment de l'abandonament escolar. Pot haver-hi un increment de conductes addictives i inclús de suïcidis. Les trajectòries educatives d'aquesta generació ja han quedat afectades”.

■ (Experta en gestió d'emergències).

Com assenyalen els professionals, a més de la qualitat de l'educació, que es va veure afectada per la seua interrupció i per les condicions de les classes a distància, o l'alumnat reallotjat, la dana va impactar de manera evident en la salut mental i el benestar emocional de l'alumnat. Els docents, que també van ser en molts casos afectats, són qui han vist de prop les conseqüències no sols educatives, sinó també emocionals de l'alumnat afectat per la catàstrofe i alerten de la seua evolució en el futur. Segons el mateix professorat, l'activitat educativa en la primera fase es va centrar a atendre les necessitats emocionals de l'alumnat, encara que sense unes directrius clares ni una formació específica:

“Al principi, les primeres classes no eren classes habituals, eren... anem a parlar. Qui vulga parlar, que parle. Qui no vulga parlar, que no parle. També, no dic que tot el professorat ho haja fet, perquè tampoc hem tingut unes instruccions estrictes per això, però les primeres classes van ser

molt d'atendre els xiquets, els xiquets que van parlar, que ens van contar com havien viscut aquell dia. Molts xiquets ho contaven i acabaven callant sense contar-ho. Molts xiquets necessitaven contar-ho, també. Altres no en parlaven. I de la gent que no ho contava, també era faena nostra del professorat adonar-se fins a quin punt no ho contaven, però és normal”.

■ Director centre de secundària.

“Ens hem convertit en psicòlegs. Veiem conductes disruptives que no havíem vist mai, i temes de salut mental molt greus. Inclús casos d'autolesions que han repuntat després de la dana”.

■ Director centre de secundària.

En aquest sentit, la comunitat educativa, professorat, alumnat i famílies, es considera de les més damnificades i desateses durant el procés de reconstrucció; *“l'últim escaló de la reconstrucció”*. Existeix la percepció que les mesures de reforç de personal i servicis dins de l'àmbit educatiu, tant a nivell docent com administratiu i, especialment, en matèria de salut mental i benestar emocional, no han anat d'acord amb l'increment de necessitats dels i les estudiants. Les persones entrevistades de la comunitat educativa coincideixen que no hi ha hagut mesures d'incorporació i reforç de professionals de psicologia clínica, psicopedagogia o educació social, ni s'han reduït les ràtios per a poder impartir una educació adaptada a les circumstàncies i necessitats de l'alumnat.

“Però és una cosa que ja estava programada des d'abans de la dana, que sempre han reclamat en els centres educatius que és tindre psicòlegs clínics als centres educatius. Perquè tenim pedagogues, psicoterapeutes, però no psicòlegs clínics”.

■ Director centre de secundària.

“Òbviament, l'any passat hauria necessitat una atenció molt més personalitzada, tindre ràtios molt més baixetes per a ajudar, coses que no hem tingut i l'alumnat ho necessitava. L'única ferramenta que hem tingut els professors és, anem a passar-te de curs, anem a aprovar, anem a fer el que siga i anem cap a què tu no perdes tampoc un any acadèmic, un curs acadèmic”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

“Passa el temps i no et donen cap tipus de ferramenta per a gestionar o per a canalitzar les emocions. No hi ha hagut cap tipus de xarrada... res”.

■ Xic jove de Benetússer.

Hi ha diferents perspectives quant a les ajudes oferides (econòmiques, materials, etc.) per a afrontar les conseqüències de la dana en l'àmbit educatiu, cosa que constata les possibles diferències entre municipis quant a la reconstrucció:

“Per dir-ho tot a la veritat. I s'ha reforçat la dotació econòmica per als centres educatius”.

■ Director centre de secundària.

“Cap tipus de consideració cap a l'alumnat dels pobles afectats. Cap tipus d'adaptació, cap ajuda econòmica, ni material, ni psicològic, ni emocional”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

“Tot el Pla Endavant és això; s'estan fent coses. S'ha fet un esforç per a reforçar la presència de psicòlegs als col·legis, s'han oferit línies d'ajudes”.

■ Comissionat dana GVA.

El 50% de l'alumnat enquestat sis mesos després de la dana reconeixia el suport del professorat per a continuar la seua educació.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

Però aquesta situació de sobrecàrrega per a atendre no sols les necessitats educatives sinó també les personals, socials i emocionals dels seus alumnes, ha repercutit en l'estat emocional i físic i en les condicions del professorat, que ha acusat l'increment de baixes mèdiques o la mobilitat laboral voluntària de docents

“Hi ha un cansament entre el professorat que no és com el de final de curs. És un cansament en mode supervivència”.

■ Director centre de secundària.

“Els professors... la majoria eren nous perquè els altres se n'anaren perquè no volien estar”.

■ Xica jove de Benetússer.

La comunitat educativa de cada municipi i cada centre ha sigut qui, a falta de protocols d'actuació concrets, ha activat els recursos per iniciativa pròpia per a cobrir necessitats materials i, sobretot, personals; treball de neteja i condicionament dels centres i, posteriorment, qüestions de logística, dotació de material o organització d'activitats extraescolars.

“La comunitat educativa ha hagut de resoldre moltes coses pel seu compte”.

■ Director centre de secundària.

“La InterAMPA de Paiporta ha funcionat superbé. S'ha bolcat en els centres educatius. Han organitzat un campament gratuït”.

■ Director centre de secundària.

“Per a este curs, l'alumnat havia perdut dispositius electrònics i ningú els ajudava. Jo anava amb la meua furgoneta a arregar ordinadors i tauletes de gent que les donava”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

A vegades, els programes o les iniciatives municipals dirigides a l'àmbit educatiu no arribaren a implementar-se o aprofitar-se per part dels centres educatius perquè les necessitats van ser cobertes abans per la mateixa comunitat educativa, cosa que és indicativa del desfasament temporal a l'hora de posar en marxa les mesures:

“Hauríem tingut una reunió del nou decret de convivència que volen impulsar més aquest programa de benestar emocional. Però nosaltres no ens hi hem sumat, no perquè no ens agrada, sinó perquè ja ho teníem resolt amb altres associacions amb les quals col·laborem i que venen a fer xarrades. Sí que hi ha hagut recursos, però per part de l'administració jo no he notat una millora de recursos”.

■ Director centre de secundària.

Activitat amb joves realitzada a Massanassa juntament amb l'entitat Joves y Desarrollo.

En definitiva, hi ha una visió generalitzada sobre l'impacte socioeducatiu de la dana i sobre la necessitat de prioritzar i agilitzar la recuperació de la infraestructura i els serveis educatius, considerant-los un element imprescindible per a un col·lectiu especialment vulnerable.

Des de la Generalitat Valenciana indiquen que aquests retard en la reconstrucció i en la rehabilitació dels centres educatius té a veure amb una qüestió legislativa que, segons la seua percepció, cal modificar. Aquesta impressió també és compartida amb personal tècnic municipal.

“És necessari que canvie la normativa, la Llei d'Emergències, que és a través de la qual es gestiona la reconstrucció i que està posant límits i retardant els processos; ens impedeix una contractació àgil. Jo demane al govern d'Espanya una Llei de Catàstrofes Naturals que ens permeta eixa contractació àgil i directa”.

Comissionat dana GVA.

“Fa falta un canvi en la legislació pel que fa a burocràcia”.

Tècnica municipal de serveis socials.

Quant a la formació en gestió del risc de desastres i resiliència climàtica, professionals i persones joves entrevistades coincideixen en la impressió que no hi ha hagut una intervenció educativa estructurada i sostinguda sobre risc de desastres i emergències, autoprotecció o canvi climàtic ni als centres educatius ni en altres espais o canals d'informació.

“No s'ha fet res sobre emergències o canvi climàtic. Només se'n va parlar els primers dies, però ja està”.

Jove de Picanya.

La falta de formació al professorat, que assenyala que no ha rebut capacitat ni indicacions per a posar en marxa les recomanacions i que no ha comptat amb l'acompanyament de professionals experts en emergències a les aules, es considera una deficiència estructural d'aquest tipus d'actuacions.

S'han activat alguns programes, com l'esmentat Pla d'Educació davant d'Emergències en l'àmbit autonòmic o la iniciativa municipal València + Segura, encara que la seua implementació a

escala dels centres educatius i de les aules es valora com a lenta i poc efectiva fins al moment.

“Ens van enviar a principi de curs una guia, però molt tècnica i sense previsió de donar formació al personal i a l'alumnat. Nosaltres no podem fer-nos càrrec d'això també”.

Director centre de secundària.

“Les recomanacions internacionals per a escoles segures no es tenen en compte (...) Sobre la formació, s'han anat anunciant mesures, però urgeix aplicar-les. No n'hi ha prou amb enviar una guia, cal formar l'alumnat i el professorat”.

Experta en gestió d'emergències.

“I jo és una cosa que sí que m'agradaria, potser en algun claustre o en alguna reunió, en equip directiu o el que siga, comentar-ho, que l'alumnat tinga formació en emergències, en l'assignatura que siga, en tutories, en educació física”.

Professora d'ensenyament secundari.

“Des de l'Ajuntament de València s'està posant en marxa per a tots aquells ajuntaments que vulguen una formació de protecció civil de com actuar en cas d'inundacions”.

Psicòloga USME.

En eixe sentit, s'exposa que les mesures adoptades a través dels centres educatius impliquen una resposta reactiva, però no s'està aportant una formació en gestió del risc i resiliència a les i els estudiants en el currículum ni extensiva al conjunt de la comunitat educativa.

“Les mesures per a aquest curs són més una reacció defensiva que un pla integral de formació en el risc. No s'està donant formació als estudiants com a empoderament tècnic o científic, sinó d'acord amb por climàtica”.

Professora d'ensenyament secundari.

No obstant això, la Generalitat ha elaborat un protocol d'actuació per a l'atenció educativa de l'alumnat davant del tancament temporal de centres educatius amb la finalitat d'assegurar la continuïtat educativa i evitar interrupcions prolongades de l'aprenentatge en el cas de futurs desastres:

“Perquè sí, igual que ara quan es confinen per una alerta, ja tenim un protocol fet de classes en línia o d’una assistència per a compensar que estiguen confinats per un dia, per una alerta roja, per exemple, com l’altre dia. Però era més complicat perquè no tots tenien connexió. És a dir, el servei de docència en línia va ser molt complicat”.

■ Director de centre de secundària.

“Ara estem preparant, perquè també ho ha incitat Conselleria a fer-ho, nous protocols d’emergències, perquè abans només teníem obligació de fer el d’incendis i el que s’ha fet del centre, però ara hem de preparar-ne un de nou, però al contrari, quan el perill està fora, que és una cosa que també pregunta el professorat, que fem un protocol d’això, i Conselleria ha enviat una guia d’aquests diversos protocols, i hem d’elaborar el nostre propi”.

■ Director de centre de secundària.

Les actuacions que més valoren les persones entrevistades són aquelles realitzades per iniciativa del mateix personal docent en alguns centres, així com altres accions molt puntuals plantejades per entitats socials, administracions locals³⁷, o les iniciatives d’autoprotecció comunitària, com les impulsades pels Comitès Locals d’Emergència i Reconstrucció³⁸.

Aquest tipus d’accions no es basen només en la implementació de protocols tècnics, sinó en la sensibilització, la reflexió i l’activació de processos comunitaris sobre les causes de catàstrofes com la dana i sobre possibles actuacions per a la seua prevenció, mitigació i gestió de manera col·lectiva.

“Vam parlar amb la USME i, a través d’ells, també amb Farmamundi, Bombers pel Món, i ja ens estan fent una formació perquè també el professorat, en cas que passe qualsevol cosa, sàpia com reaccionar, i també tindre ferramentes per a transmetre a l’alumnat, però bueno, ja t’he dit, una altra iniciativa particular nostra”.

■ Professora d’ensenyament secundari.

“En el meu institut es va organitzar un certamen de relats sobre la dana. Els alumnes van poder expressar les seues emocions i vivències, i es va poder parlar millor sobre el tema”.

■ Professora d’ensenyament secundari.

“L’altre dia van dir que posarien en marxa una xarxa de walkie-talkies per a poder avisar quan hi haja una altra barrancada. Aixina si fallen els telèfons o els avisos, la gent se’n pot enterar. Això és positiu”.

■ Tècnica municipal de joventut.

Aquest últim tipus d’iniciatives, almenys en un primer moment, van ser acollides millor per les persones joves que altres de caràcter més institucional, encara que de manera general es mostren aliens a aquests processos tant d’intervenció socioeducativa per part de les institucions com d’autoprotecció comunitària des del teixit social.

“Però és que a nivell de xarrades o formació... no fan res per a canalitzar les emocions o per a... doncs va passar això i ara què faig per a portar-ho millor”.

■ Xic jove de Benetússer.

Les persones joves fan referència també a les xarxes socials com a espais de formació i d’informació sobre la dana, amb el risc que això pot suposar en la generació de notícies i de contingut fals o interessat.

“I després no s’ha parlat de res, o siga, el tema dels bulos i demés s’ha tractat poc o gens a classe”.

■ Jove de Picanya.

Resultat de la passejada: el dret a la reconstrucció de l’educació

En general pensen que en la reconstrucció dels seus **centres educatius** ha faltat la part relacional i emocional, a més de l’aprenentatge formal.

→ La reconstrucció física de les infraestructures dels centres educatius visitats, encara està pendent.

Massanassa

El **centre educatiu** es va veure en la passejada va ser enderrocat i l’alumnat fa classe en aules prefabricades; tampoc té totes les seues infraestructures utilitzables, així que s’han de desplaçar a altres espais per a fer, per exemple, la classe d’educació física.

→ Quant a l’educació, sobretot les participants que estan en batxillerat mostren preocupació pel seu rendiment acadèmic, ja que l’any anterior no van acabar de donar tot el temari del curs.

Catarroja

La sensació general és que des dels centres educatius és necessari més abordatge de l’educació per a afrontar emergències climàtiques i per a conèixer els efectes del canvi climàtic.

³⁷ Iniciativa de formació per part de la Generalitat Valenciana, a través del Pla *Endavant: <https://comunica.gva.es/es/detalle?id=395162763&site=388053053>

³⁸ Una altra iniciativa del *CLER de Sedavi, quant a formació en primers auxilis psicològics en situacions d’emergència: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSftP-tRrwG23SXS-ZN6I2l0Fad3aN6jV9SppK0GJVE0tcfv7Q/viewform>

3. Reconstruir el dret a l'habitatge. La possibilitat de l'emancipació

Probablement, a escala residencial és on més evident ha sigut l'efecte multiplicador de la dana sobre les vulnerabilitats socials, econòmiques i territorials de la zona afectada. En aquest sentit, l'impacte excepcional de la dana ha posat de manifest la necessitat de revisar la planificació territorial pel que fa al risc d'inundació de les zones construïdes: un 40% d'immobles afectats es localitzava en zones considerades sense risc i un 22% en zones de baix risc³⁹. Encara hui dia queden habitatges per rehabilitar, i en les entrevistes s'esmenta especialment la qüestió dels ascensors i dels habitatges situats en pisos baixos:

“La sensació és que va tot molt lent en el cas dels habitatges. Els ascensors encara no funcionen i hi ha molts garatges sense arreglar”.

■ Experta gestió d'emergències.

El 42% dels adolescents i jòvens participants en l'enquesta van patir danys en el seu habitatge i l'11% es va haver de traslladar temporalment.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

Els professionals entrevistats manifesten que s'han produït diferències en la recuperació dels immobles danyats per la barrancada. Es constata l'existència d'un parc residencial envellit, amb molts habitatges en plantes baixes i amb àrees residencials construïdes en zones inundables, on sol residir població vulnerable.

“Gent que tenia més recursos propis de seguida ha pogut reparar sa casa, mentre que una altra gent ha hagut d'esperar molt més les ajudes de l'Estat”.

■ Tècnica municipal d'urbanisme i territori.

Carrer de Massanassa que manté encara marques de fang.

“Les ajudes no estan pensades per a la realitat dels barris més vulnerables (...) Qui menys té, més tarda a recuperar-se. Clar, per a rebre l'ajuda li posaràs com a requisit que ja tinga la casa comprada si el problema és que no pot comprar-se una casa, necessita l'ajuda per a comprar-la. Aleshores, és un poc una ajuda que sí, que està ací, potser algú se'n pot beneficiar, però ací, en este barri en concret, dubte molt que algú se'n pugua beneficiar d'aquesta ajuda. I continuaran igual”.

■ Educadora social USME.

La dana no sols ha impactat de manera directa en la destrucció del parc residencial d'aquests municipis. També ha posat damunt la taula i ha agreujat dinàmiques d'increment de preus de compra i de lloguer⁴⁰, arribant en alguns pobles a encarir-se el preu del lloguer un 30%. En termes generals, els col·lectius més vulnerables, com treballadors i treballadores migrants, les persones joves o les famílies de renda baixa, pateixen les conseqüències de l'increment de preus i del dèficit d'habitatge públic i social als municipis afectats.

En aquest context, les persones joves perceben que les seues expectatives d'emancipació residencial es deterioren. Informes recents sobre la Comunitat Valenciana⁴¹ identifiquen que només un 15% dels menors de 30 anys està emancipat, amb preus de lloguer del voltant del 90% d'un salari mitjà. Les conseqüències de la dana es preveuen com a factors problemàtics per a l'emancipació juvenil a curt i mitjà termini.

“La dana no ha creat el problema de l'habitatge, el que ha fet és destapar-lo i multiplicar-lo”.

■ Psicòloga USME.

“Amics meus han hagut de mudar-se de poble perquè sa casa estava destrossada i no podrien pagar un altre habitatge ací”.

■ Xic jove de Benetússer.

“Si els joves abans ja ho teníem complicat amb l'habitatge, ara amb tot el desastre és molt pitjor”.

■ Xica jove de Benetússer.

“L'emancipació juvenil, oblidem-nos. O siga, és impossible. No hi ha emancipació juvenil possible pels preus que hi ha ara”.

■ Educador entitat social.

“La xavaleria va agafant consciència que igual de mal pot estar això d'emancipar-se ací i trobar pis ací que trobar-lo en València. Està igual de saturada. Inclús anar-se'n fora del que és l'àrea metropolitana de València. Jo crec que estan en una situació que, a eixe nivell, per a ells l'extraordinari serà poder viure al seu poble, més o menys al seu poble o prop”.

■ Tècnica municipal de joventut.

A més, s'estan normalitzant situacions excepcionals de precarietat residencial, com vàries famílies convivint en un mateix habitatge o espais de l'habitatge que es converteixen en habitacions, cosa que també està afectant famílies en situació de pobresa amb xiquets, xiquetes i adolescents. Aquestes situacions, que cronifiquen la provisionalitat inicial, corren el risc d'ampliar bretxes de desigualtat i vulnerabilitat.

“Hi ha encara diverses famílies en una mateixa casa. I joves sense espai propi per a estudiar. Sense intimitat”.

■ Tècnica municipal de joventut.

“Igual abans sí que existia el concepte d'habitatge multifamiliar, em referisc, habitatge que es lloga a diferents famílies i viuen en cada habitació una família sencera. Doncs persones que estan, no en risc, sinó en exclusió social amb menors en una situació particular, perquè criar-se així és una situació particular, però això s'està incrementant moltíssim i s'està polaritzant moltíssim. Nosaltres estem trobant que eixes situacions evidentment s'estan multiplicant. Quan tu tens quatre famílies vivint en un mateix domicili, hi ha molt més risc de tot”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

“El que veiem és que hi ha molt d'habitatge que no s'ha rehabilitat, sobretot plantes baixes, i per tant hi ha molta ocupació, que tampoc és un factor que es donara prèviament a la dana en aquest municipi (...) Doncs ara n'hi ha habitatges que no s'han arreglat perquè la gent econòmicament no ha pogut, perquè hi havia moltíssima planta baixa no assegurada. S'estan ocupant eixes plantes baixes. Clar que es generen problemes, risc que hi haja un incendi, problemes de convivència, risc també per als edificis que, si això no s'habilita bé o no es repara bé... (...) Hi ha vegades que eixes ocupacions que es fan són de família, així que allí hi ha menors”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

³⁹ <https://www.rtve.es/noticias/20251027/dana-valencia-edificios-zona-riesgo-inundacion/16783419.shtml>

⁴⁰ <https://valenciaplaza.com/valenciaplaza/comarca-y-empresa/el-alquiler-sube-en-catarroja-tras-la-dana-a-un-ritmo-mayor-que-en-valencia-por-la-escasez-de-vivienda>

⁴¹ Dades de l'Observatori d'Emancipació del Consell Valencià de la Joventut (CVJ). Segon Semestre 2024.

4. Reconstruir el dret a l'oci i al joc. Recuperar l'espai públic

Jove observa el seu centre educatiu destruït a Catarroja.

4 de cada 10 adolescents van assenyalar que van estar diversos mesos sense activitats extraescolars (principalment esportives o musicals). A més, la meitat de les persones enquestades va dir que les seues rutines s'havien vist prou afectades durant els mesos posteriors. El **31%** d'ells i d'elles va dir que les seues relacions socials havien disminuït.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

La percepció general, especialment de les persones joves, però també dels tècnics, apunta que els espais més freqüentats per adolescents i joves són els últims a recuperar-se, després dels parcs infantils i les places més cèntriques.

Àrees urbanes més perifèriques, parcs públics o instal·lacions esportives (espais per a cal·listènia, skatepark...) han quedat endarrerits en una recuperació asimètrica de l'espai públic.

Això ha suposat el deteriorament i la pèrdua dels seus espais habituals de socialització; També alguns han sigut substituïts per altres o s'han dedicat a altres activitats, cosa que genera certs desacords entre la ciutadania.

"Abans hi havia diversos parcs, ara només ens en queden dos i estan sense fang, però deteriorats. Si només queden dos parcs, tots anem allí, i els veïns es queixen. Però no tenim un altre lloc".

■ Xic jove de Benetússer.

"Allí hi havia una pista de bàsquet... i ara han posat un parc de cal·listènia i dos bancs. I és una zona de conflicte per botellons... en algun lloc s'han d'ajuntar".

■ Tècnica municipal d'urbanisme i territori.

D'altra banda, espais juvenils municipals van quedar fortament afectats i també es van utilitzar com a espais de provisió de servicis en l'emergència, però s'indica que van tindre un paper fonamental per al benestar emocional de les persones adolescents i joves:

"Els joves demanaven recuperar l'espai per a poder reunir-se, per a poder compartir, per a poder parlar, perquè ni tan sols al carrer, a les places, que no existien com a tal, no es podia estar (...) No podíem tampoc oferir l'espai, perquè estava habilitat per al tema administratiu d'àrees de l'Ajuntament (...) I després aquest espai també és cert que a banda de la part administrativa de l'Ajuntament, al no tindre altres espais, l'hem hagut de compartir. S'ha compartit amb altres associacions del municipi, entitats i demés. Aleshores, era com, bé, anem a fer el croquis (...) Tot anava dirigit a eixe acompanyament des de la calma, des de la tranquil·litat, des del retrobament, des del parlar, o no parlem, simplement estem ací, ens veiem, ens saludem, però tenim eixe espai que és seu".

■ Tècnica municipal de joventut.

Quant a les activitats esportives, en els primers moments moltes d'elles es van reubicar en altres espais per a tractar de reprendre les activitats al més prompte possible:

"Aleshores, hem habilitat espais, hem instal·lat allí totes les activitats en què es treballa l'esport. Com a primera opció de resposta, el que es va fer va ser reubicar, amb les seues llums i les seues ombres, però és el que podíem fer".

■ Tècnic municipal d'esports.

La major part de l'esport federat de les zones afectades es considera recuperat o reubicat a partir de l'estiu de 2025, especialment els més majoritaris, com el futbol base, que es va veure afectat amb 37 instal·lacions danyades i al voltant de 20.000 esportistes afectats⁴².

Alguns esports més minoritaris també s'han vist beneficiats per programes d'ajuda impulsats per entitats socials, clubs esportius estatals i subvencions del govern autonòmic⁴³ i municipal per a la recuperació urgent de l'activitat esportiva.

En aquest sentit, insisteix en els esforços dels ajuntaments afectats per reactivar la pràctica esportiva no federada, com a recurs per a millorar el benestar físic i emocional de la població. No obstant això, es reconeix que hi ha alguns poliesportius i piscines municipals que encara tardaran temps a reconstruir-se, com és el cas de Benetússer⁴⁴.

"Veiem que no podem deixar caure a les federacions esportives i, sobretot, per a l'edat escolar, perquè estem fent molt bon treball amb ells. I perquè no es perda això, des de l'Ajuntament hem posat totes les possibilitats que tenim a l'abast per a posar gratuïtament tots aquests espais perquè ells puguen seguir l'activitat".

■ Tècnic municipal d'esports.

"Sí que és veritat que s'està redirigint, fent un esforç l'Ajuntament, buscant nous espais, que si això ha tardat molt o no, no ho sé".

■ Professora d'ensenyament secundari.

Igual que passa en els espais d'oci, també s'assenyala que els esforços de recuperació s'han centrat més en l'esport infantil i adolescent, i per als joves a partir de 18 anys no s'han plantejat servicis ni activitats específiques per a les seues necessitats i demandes. La falta d'este tipus de recursos també afecta el seu benestar emocional i la seua socialització.

"És cert que s'ha pensat molt en l'edat escolar, però l'adolescència troba que també és molt cert que les activitats que busquen l'adolescència no són la mateixa activitat que tu pots muntar, una psicomotricitat, un esport o un handbol o un bàsquet, i estem parlant d'entre 6 i 18 anys a partir de 18 anys fins a 25-30 anys l'oferta, sobretot esportiva, ha sigut nul·la. No tenim instal·lacions esportives... només el camp de futbol. La gent està desesperada (...) La gent busca esport per salut mental... i just ara és quan més falta fa".

■ Tècnic municipal d'esports.

Des de la Generalitat Valenciana destaquen la iniciativa de parcs inundables metropolitans, una xarxa de zones verdes a les conques de Poio i del Túria que en total sumará 1.500 hectàrees de superfície i 72 quilòmetres de longitud, que asseguren que estaran destinats de manera molt específica a les persones joves⁴⁵:

"Tindran espai de coworking i aules a l'aire lliure; hi ha parcs musicals i són espais hipoalergènics".

■ Comissionat dana GVA.

⁴² <https://valenciabase.com/quince-campos-de-futbol-en-valencia-totalmente-devastados-por-la-dana/>

⁴³ <https://aciara.gva.es/es/ajuda-a-entitats-esportives-afectades-per-la-dana>

⁴⁴ <https://www.benetusser.es/es/noticia/benetusser-aprueba-encargo-ejecucion-del-proyecto-reconstruccion-piscinas>

⁴⁵ <https://valenciaplaza.com/valenciaplaza/comunitat-valenciana1/un-parque-recorrera-las-riberas-del-turia-y-el-poyo-en-35-km-como-defensa-antiinundaciones>

Resultat dels passejos: el dret a l'oci i a l'espai públic

Allò que s'ha destacat com més positiu va ser la recuperació del **transport públic**, inicialment mitjançant autobusos llançadora provisionals, així com la gratuïtat d'aquest. Tal com van relatar els i les joves participants de la passejada a Massanassa, aquest fet va suposar, evidentment, una millora important en la qualitat de vida de les persones joves i en les seues oportunitats educatives, laborals i d'oci.

Massanassa

Quant a la recuperació dels seus espais associatius o de **realització d'activitats**, es considera que queden molts reptes pendents. En particular, el local de la Societat Musical, que continua sense poder utilitzar-se i algunes acadèmies de ball. S'han hagut d'adaptar altres llocs de trobada, cosa que ha impactat en el desenvolupament d'aquestes activitats. Sol·liciten al govern local més implicació en la rehabilitació d'aquests espais.

Quant a la recuperació dels **espais públics**, com els parcs, hi ha percepcions distintes; hi ha qui indica que estan en millors condicions després de la seua rehabilitació i qui assenyala que eixa reforma va ser un condicionament bàsic. Passa el mateix amb el poliesportiu municipal o la biblioteca. Hi ha la percepció que el consistori municipal ha d'implicar-se més profundament a dotar de pressupost la recuperació d'aquests espais, que es va fer en moltes ocasions per donacions privades d'empreses conegudes.

Quant a l'Espai Jove, s'assenyala que l'espai no va quedar afectat directament, però es va utilitzar per a acollir persones afectades, cosa que va contribuir al retard en la seua reobertura per als seus principals usuaris, els joves.

El fet que moltes infraestructures usades per les persones joves es reutilitzaren per a altres finalitats ha generat cert descontentament i la desaparició d'activitats.

Les participants consideren que les condicions del servei de **transport públic** (principalment tren i bus) són similars a les d'abans de la dana. De totes maneres, es mostren insatisfets amb el mateix, a causa dels retards constants, la poca freqüència dels trens i també l'empitjorament del seu funcionament quan es donen condicions climatològiques adverses.

Catarroja

Les **activitats esportives** que es realitzaven al poliesportiu s'han recuperat; també les associacions musicals i falleres.

Quant a les **places i parcs**, es considera que no s'ha posat prou esforç a rehabilitar els espais per a adolescents.

El grup de joves es mostra descontent per la tardança en el procés de recuperació **d'alguns equipaments**, com el TAC (Teatre Auditori de Catarroja), l'Espai Jove, la piscina municipal o el centre de salut.

5. Reconstruir el dret a la salut mental. Atendre el benestar emocional

Passeig amb joves per Massanassa.

"Nosaltres vam començar secundària amb la COVID i l'hem acabada amb una dana".

■ Xic jove de Benetússer.

Quasi 4 de cada 10 adolescents i joves enquestats als municipis afectats van vore prou o molt afectada la seua salut mental a causa del desastre. Un 20% se sentia molt vulnerable i preocupat/a pel fet que l'episodi es repetira. A més, un 48% va afirmar haver necessitat suport psicològic en algun moment de la crisi.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

conductes de risc no sols van aparèixer com a conseqüència immediata de l'emergència, sinó que en una part de la població adolescent i jove estan emergint mesos després, una vegada passada la "fase de supervivència". A vegades, la dana també ha aprofundit en situacions prèvies de malestar emocional.

"Sí que hi ha casos d'alumnes a qui la dana els ha afectat molt i que, si ve un dia de pluja, es posen nerviosos o amb ansietat o que si tenien mínims problemes psicològics s'han accentuat molt més (...)".

■ Professor centre educatiu.

Amb el pas del temps, de manera general hi ha la percepció d'una millora en el benestar emocional dels adolescents i joves, encara que els impactes emocionals de la catàstrofe van tardar més a aflorar que altres seqüeles.

"I sí que és veritat que, a mesura que passa el temps, la majoria ja està millor".

■ Professora d'ensenyament secundari.

"Han tingut una capacitat d'adaptació, no d'oblidar, perquè això no s'oblida, però de dir això ja ha passat, continuem, que ha sigut admirable, la veritat".

■ Director centre de secundària.

En general, coincideixen que la pausa en vacances d'estiu, la tornada al curs acadèmic al setembre i l'efemèride del primer aniversari de la barrancada van suposar moments crítics per als i les joves que els van fer reviure sentiments i experiències complexes.

"El tema de l'ansietat és una barbaritat. I a més és una cosa de la qual ací es parla molt (...) i en tema d'addiccions... en l'època d'estiu... jo sí que ho he notat un poc més".

■ Coordinador àrea municipal de joventut.

"(...) de sobte te diuen: fa molt de temps que no puc dormir, em fa por la foscor. El període de tornada de vacances ha remogut tot allò que estava guardat".

■ Tècnica municipal de joventut.

No obstant això, els equips professionals de salut mental, educació i joventut afirmen que la por, l'ansietat i el dany emocional i el repunt de les

“Hi ha un període en què han fet closca, i en algun moment algun detonant provoca l'eixida. Fa poc també vam tindre uns episodis d'alerta i de seguida a mirar el barranc”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

“El 29 d'octubre vaig explotar. No volia estar al poble... no havia tingut temps ni de parlar-ne”.

■ Jove de Poblats del Sud.

Aquesta situació implica, segons les persones entrevistades, que continua sent necessària l'atenció especialitzada per al benestar emocional de la població adolescent i jove. A més, la seua experiència del malestar emocional topa amb una certa impressió contradictòria sobre la “tornada a la normalitat”.

“La gent relacionava que, de sobte, si ens havíem recuperat en l'àmbit d'infraestructures, ja tot s'ha passat. Es corre una cortina... fem com si estiguérem tots bé. Fingir eixa normalitat”.

■ Xic jove de Benetússer.

“Et fa ‘pal’ parlar dels teus problemes quan saps que hi ha gent que ha perdut son pare”.

■ Xica jove de Benetússer.

“No saben com expressar-se. O igual et diuen ‘em fa por la pluja’, però ahí es queda”.

■ Psicòloga USME.

Des de les administracions públiques es reconeix l'increment de problemàtiques en salut mental, i es fa referència al reforç en matèria d'atenció psicològica com una prioritat.

“S'han reforçat els servicis socials, especialment per a la infància vulnerable; s'han contractat educadors socials, psicòlegs i s'ha col·laborat amb el Tercer Sector”.

■ Comissionada dana Govern d'Espanya.

“Sé que hi ha una percepció de que no hi ha recursos en salut mental, però és que s'han contractat fins a 159 professionals en salut

mental, que suposa un esforç grandíssim per a l'Administració. El tema de la salut mental és una de les qüestions que més ha eixit en els grups de treball; pròximament es posarà en marxa el grup específic de salut mental de la Comissió Mixta, amb assistència de les administracions a distints nivells i experts en el tema”.

■ Comissionat dana GVA.

Tanmateix, les persones entrevistades fan referència a la falta d'atenció pública en aquest sentit, a causa dels increments significatius de problemàtiques de salut mental, especialment en la població adolescent i jove. Assenyalen que l'atenció al benestar emocional ha recaigut en gran part, una altra vegada, en la societat civil, entitats socials i voluntariat. Expliquen que en l'àmbit municipal s'han dut a terme accions puntuals o limitades per a atendre la salut mental de la població, que s'han centrat específicament en atenció terapèutica per a casos de gravetat, però no des d'una intervenció amb perspectiva preventiva o comunitària generalitzada.

“Si necessites la psicòloga pel centre de salut ha de ser molt greu, i quan aconseguixes alguna cosa, ja és tard”.

■ Xic jove de Benetússer.

“La salut mental és competència de les comunitats autònomes”.

■ Comissionada dana Govern d'Espanya.

“La salut mental cal entendre-la com una cosa que és comunitària, com una cosa que és de tota la població. I no sols s'ha d'abordar des de l'àmbit psicològic, amb teràpia”.

■ Tècnica municipal de servicis socials.

En resposta a aquesta situació, el Ministeri de Sanitat va crear les Unitats de Salut Mental d'Emergència (USME)⁴⁶, equips multidisciplinaris de salut mental posats en marxa com a projecte pilot des de l'estiu de 2025. Aquest recurs, amb orientació de salut comunitària i caràcter preventiu, s'ha implantat en 12 municipis de la zona afectada, integrant-se i coordinant-se amb el teixit associatiu i veïnal per a reforçar les estructures comunitàries. No obstant això, necessita coordinar-se amb el servici de salut pública per a gestionar l'atenció específica a problemàtiques psicològiques concretes.

“La gent està molt tocada, però no hi ha recursos. La USME és l'únic reforç estable que ha arribat a peu de carrer”.

■ Psicòloga USME.

“La idea és atendre a nivell psicosocial i sobretot el tema comunitari a la zona afectada per la dana. Però el que estava comentant és que no se'ns permet fer atenció psicològica, aleshores està havent-hi un problema que tenim, ja que el nom està un poc mal posat, és Unitat de Salut Mental d'Emergències, aleshores, si tu escoltes salut mental, automàticament ho associaràs amb psicòlegs, atenció psicològica, però no se'ns permet fer això, perquè ens hem de coordinar amb la Unitat de Salut Mental, aleshores les atencions psicològiques les han de fer ells, nosaltres el que podem fer són acompanyaments”.

■ Treballadora social USME.

“És un projecte pilot que s'està construint des de baix, des de tirar-se a la piscina i buscar-se la vida. I a poc a poc s'està construint en base a l'experiència que nosaltres estem transmetent”.

■ Educadora social USME.

Encara que un dels objectius de les USME era prestar especial atenció a les necessitats de xiquets, xiquetes i adolescents, els professionals entrevistats consideren que l'atenció a la població adolescent i jove no ha estat en el focus de la intervenció; no s'han tingut en compte les seues necessitats específiques i tampoc no s'ha valorat la millor manera d'accedir a ells i elles.

“Ens costa més arribar a persones joves. El que veiem és que són les persones més majors les que acudeixen activament a buscar ajuda. És que d'adolescents només en portem... dos”.

■ Psicòloga USME.

“Crec que la USME ací no ha arribat a treballar molt amb joves”.

■ Tècnica municipal de servicis socials.

Les USME s'han sumat a les Unitats de Salut Mental Infantil i Adolescent (USMIA) del servici públic de salut de la Comunitat Valenciana, servicis sanitaris especialitzats l'objectiu dels quals és detectar de manera precoç problemàtiques de salut mental des d'un enfocament pluridisciplinari (psiquiatria infantil, psicologia clínica, treballadores socials, mestres de pedagogia terapèutica, etc.). Segons la percepció de les persones entrevistades, són recursos que compten amb una capacitat limitada.

“Sempre s'ha quedat curta, però ara encara més. I, a més, és que sempre volen que els deriven casos molt necessaris, molt puntuals, perquè estan molt desbordades, que tampoc poden rebre tot l'alumnat que caldria. Volen que els enviem ja casos de protocols d'autolesions, suïcidis, coses així, però no un cas que, igual, si continuem així, més avant acaba pitjor i acaba així”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

“De la mateixa manera que des d'orientació es pot derivar l'alumnat a l'USMIA, que és l'ambulatori de salut mental, doncs ho estem fent a l'USME també. No és una cosa oficial, però sí, dir-li a les famílies, dient-li, mira, hem pensat que potser al teu xiquet que té aquests problemes li vindria bé tindre aquesta ajuda de reforç”.

■ Professora d'ensenyament secundari.

A més, els professionals fan esment del Centre de Referència en Atenció al Trauma Complex que està construint la Conselleria de Sanitat de la Generalitat per a l'atenció a la salut mental, amb enfocament específic en víctimes de riudes, de violència de gènere i d'infància⁴⁷.

“Volent obrir un centre específic per a l'atenció al trauma de les víctimes de la dana, però eixe projecte està previst perquè comence a finals de l'any que ve, crec”.

■ Psicòloga USME.

⁴⁶ <https://www.sanidad.gob.es/gabinete/notasPrensa.do?id=6581>

⁴⁷ <https://comunica.gva.es/es/detalle?id=397731841&site=373422400>

6. Una reconstrucció sense una mirada específica als adolescents i joves. El dret a la participació, més que mai

7 de cada 10 adolescents i joves van participar com a **voluntaris** durant els primers mesos després de la dana. Sis mesos després de la dana, un **43%** indicava que li agradaria **implicar-se en les decisions de recuperació** del seu municipi.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

Malgrat ser una de les poblacions que més es va implicar en les tasques de neteja i en la primera emergència, és un dels grups de població que s'han sentit més ignorat, segons les percepcions arrelgades en aquest informe, en la fase de reconstrucció. La participació juvenil en totes les fases d'una emergència és un dret, però no sols compleix obligacions legals internacionals, sinó que millora la qualitat, la legitimitat i la resiliència de la recuperació comunitària. El Marc de Sendai per a la Reducció del Risc de Desastres (2015-2030)⁴⁸ estableix la participació "plena, significativa i inclusiva" de la joventut com un principi transversal de la reducció del risc de desastres, que a més ha de ser equitativa i diversa, reconeixent desigualtats estructurals.

En les iniciatives que han posat en marxa les institucions per a la reconstrucció s'ha inclòs les organitzacions juvenils representatives i s'han generat espais puntuals d'escolta en què han pogut compartir les seues necessitats amb els responsables de la presa de decisions.

"Pensant en el Comissionat que s'ha creat en el govern central, aquí sí que hi ha el Consell de la Joventut, com a part de la societat civil. Caldrà veure, el paper protagonista que puguem tindre els joves".

■ Tècnica municipal de joventut.

"El dia de la reobertura també es va generar d'una manera molt natural i molt espontània un debat, ja que estava l'alcalde, el regidor, aleshores just en eixe espai, que convida molt a seure i a xarrar, es va generar això. Ells van començar a proposar i la veritat és que va ser un diàleg prou interessant".

■ Tècnica municipal de joventut.

Tanmateix, la percepció més generalitzada és que no s'han creat estructures ni mecanismes de participació de la joventut en els processos de l'administració, que no s'ha informat correctament del seu funcionament o que no han funcionat de la manera esperada.

"Evidentment no hem fet res per a dirigir-nos als joves o a les seues necessitats específiques".

■ Coordinador àrea municipal de joventut.

"Les administracions públiques no han estat a l'altura. No han treballat específicament amb la joventut".

■ Tècnica municipal d'urbanisme i territori.

"No s'han creat estructures estables de participació juvenil vinculades a la reconstrucció".

■ Tècnica municipal de joventut.

L'absència de mecanismes clars d'escolta i de participació significativa de les persones joves, o el seu desconeixement d'aquest, impedeix que les seues veus s'incorporen i es tinguin en compte en les polítiques i iniciatives post-dana. Les persones adolescents i joves senten desconnectada la seua situació del procés més general de reconstrucció, que perceben com a llunyà, il·legible i dissenyat des d'una visió adulta.

Entrevista a Catarroja.

Consideren que, una vegada passada la situació de primera emergència, en què es requerien els esforços de tota la ciutadania, no se'ls té tenint en compte en aquestes fases més estructurades de presa de decisions clau per a la rehabilitació dels seus espais, de les seues rutines i de l'exercici dels seus drets. De fet, consideren que, més enllà de la reparació, no s'estan plantejant millores de les seues condicions prèvies, tant en la seua educació com en la seua protecció i benestar general.

"Al principi nosaltres, els joves (...) érem herois, tots van comptar amb nosaltres... però a partir de març, abril, quan tot va tornar, ja estem una altra vegada, que molestem... ja som una altra volta els últims de la cua".

■ Xic jove de Benetússer.

"Com que ja no hi ha fang, fem com si res".

■ Xica jove de Benetússer.

"No hi ha hagut cap millora per a nosaltres. El mateix de sempre".

■ Jove de l'Horta Sud.

"No s'ha tingut en compte la nostra opinió per a res. Decideixen ells el que necessitem".

■ Jove de Picanya.

Sis mesos després de la dana, la meitat de les persones joves enquestades consideraven que no se les estava tenint en compte en les decisions del seu municipi, i 6 de cada 10 desconeixien les decisions que s'estaven prenent en matèria de resposta a l'emergència i recuperació.

Adolescentes en crisis: impactos de la dana (Plan Internacional, 2025).

D'aquesta manera s'ha generat el sentiment d'un cert abandonament institucional, i la falta d'oportunitats de participació pot incrementar la seua desafecció cap a les institucions i la política, segons s'ha recollit en alguna entrevista. La desafecció i la desconfiança en l'àmbit polític corren el risc de traslladar-se als recursos i equips d'intervenció.

"La gent dels pobles només tenim interès a sobreviure i viure segurs; els polítics han demostrat altres interessos".

■ Educador entitat social.

"Açò també es veu molt en la població adolescent i jove, que s'està polaritzant molt també per eixa desconfiança, perquè no es fa el que es diu, perquè no es fa a lo millor amb la pressa, la celeritat que hi ha quant a la necessitat, doncs al final això també es veu i això també genera molt de conflicte i molts problemes de convivència".

■ Tècnica municipal de serveis socials.

⁴⁸ https://www.unisdr.org/files/43291_spanishsendaiframeworkfordisasterri.pdf

“Igual que es deixa de confiar a nivell polític perquè es promet alguna cosa o es comenta alguna cosa i després no es compleix, crec que també a aquest nivell també la gent deixa de confiar i si deixem de confiar en els servicis públics, és molt perillós”.

■ Tècnica municipal de serveis socials.

En eixe sentit, les persones joves valoren que la seua implicació en processos de participació o d'influència social és molt escassa, fins i tot en espais socials que fan esforços per a incorporar la seua presència. Es trasllada que els processos de participació no estan adaptats a les seues maneres de participar ni als seus interessos.

“Els joves participen, però d'una manera molt diferent dels adults. No esperes que vagen a reunions o que assumisquen càrrecs o tasques rutinàries. Però si organitzes coses puntuals que motiven, com esdeveniments esportius solidaris o altres activitats socials, acudeixen”.

■ Responsable entitat social comarcal.

“Les possibilitats i els recursos existeixen, però cal saber acostar-se als joves, tenint en compte la seua realitat i les seues necessitats. Si no, la veu que es fa notar és la dels de sempre”.

■ Tècnica municipal d'urbanisme i territori.

“És que els joves es comuniquen de manera diferent, tenen un altre llenguatge i no miren la televisió. Estem acostant-nos a la seua manera de comunicar-se. Jo m'he fet Instagram”.

■ Comissionat dana GVA.

Entre finals de 2025 i principis de 2026, la majoria dels municipis afectats per la dana han aprovat o estan en procés avançat de redacció d'estratègies urbanes de reconstrucció, alineades amb l'Agenda Urbana Espanyola, en el marc del Pla EDIL⁴⁹. Aquestes estratègies incorporen, entre altres, el principi transversal de participació ciutadana com a font de cohesió social.

En aquest marc tenen lloc processos de coordinació entre l'àmbit institucional i els agents socials, claus en l'emergència, per a una definició oberta i participativa de les estratègies

de reconstrucció. Els professionals i els joves entrevistats coincideixen en la necessitat que aquestes iniciatives reforcen la participació i la interlocució institucional amb les persones joves, i l'imperatiu d'activar dinàmiques deliberatives i participatives que tinguen en compte les seues necessitats i opinions.

“No hem vist fins ara cap pla per a implicar els joves en la reconstrucció”.

■ Experta en gestió d'emergències.

“Però jo crec que aquell problema és que decideixen ells el que nosaltres necessitem. Aleshores clar, després no va ningú i la culpa és de la gent. I és com no, la culpa és igual allò que estàs donant...”.

■ Jove de Poblat del Sud.

Més enllà de les actuacions i iniciatives institucionals, segons les impressions recollides, les persones joves tampoc no estan presents en un altre tipus d'estructures comunitàries sorgides després de la dana, com els Comitès Locals d'Emergència i Reconstrucció (CLER). Tampoc hi ha veus d'adolescents i jòvens en les associacions de víctimes i persones afectades.

No obstant això, des del Comissionat de la GVA sí que s'esmenta la participació de persones joves en les reunions que han mantingut amb les associacions de víctimes i, en general, s'exposa que es té en compte els joves, les seues associacions i els seus col·lectius específics. Tot i això, recalquen que en eixes trobades sí que s'ha explicitat la necessitat de plantejar una reconstrucció amb mirada d'adolescència i joventut.

“Em consta que, des de Servicis Socials, des de l'Àrea de Joventut, s'està tenint en compte els col·lectius juvenils (...) Sí, s'ha demanat una atenció més personalitzada cap a aquesta població”.

■ Comissionat dana GVA.

Passeig amb joves per Catarroja.

Algunes bones pràctiques per a la participació de les persones joves en la reconstrucció després la dana:

- La trobada **#JoventutPower**, dins del projecte **Silla Acull dana**⁵⁰, organitzat i coordinat pel departament de Joventut de l'Ajuntament de Silla i subvencionat pel Ministeri de Joventut, Infància i Igualtat del Govern d'Espanya, celebrat el desembre de 2025, va consistir en una trobada sociocultural dirigida a joves dels municipis afectats per la dana. Hi van participar més de 200 joves de Silla, Catarroja, Massanassa i Alfafar.
- El novembre de 2025 es va celebrar al municipi d'Aldaia un congrés sobre la participació de la joventut en la reconstrucció, promogut per la **Fundació Princesa de Girona**⁵¹. Hi van acudir més de 900 joves i representants polítics de municipis afectats.
- La xarxa de Ciutats Amigues de la Infància d'UNICEF i **UNICEF Comité Comunitat Valenciana** van presentar l'abril de 2025 en l'Espai Jove de Massanassa, un document⁵² que recull les propostes per a la reconstrucció de 35 xiquets i adolescents de 14 municipis de la província de València, que han treballat durant un any en aquestes recomanacions. La iniciativa va partir dels mateixos Consells Locals d'Infància i Adolescència.
- Recentment, la **Fundació Horta Sud**, que va aconseguir posar en marxa diverses accions per a la reactivació del teixit associatiu comarcal després de l'emergència, ha començat un procés d'anàlisi i detecció de necessitats de les persones joves a la comarca, que aborda també les seues formes d'implicació en el teixit social i associatiu.
- El Consell de la Joventut d'Espanya va presentar el 21 d'abril l'informe **'Organitzar l'urgent: joventut i acció col·lectiva davant emergències climàtiques. El cas de la dana'**, sobre la participació de les persones jòvens en tasques de voluntariat després de l'emergència, que ha comptat amb les veus i opinions dels i les jòvens afectats⁵³.

⁴⁹ <https://www.mivau.gob.es/agenda-urbana-espanyola>
<https://www.hacienda.gob.es/es-ES/Prensa/Noticias/Paginas/2025/20251003-NP-PLAN-EDIL.aspx>

⁵⁰ <https://www.silla.es/noticias/mes-de-200-joves-participen-a-silla-en-la-primera-jornada-joventut-power-emmarcada-dins-del-projecte-silla-acull-dana/>

⁵¹ <https://www.lasprovincias.es/extras/plan-comarcas/900-jovenes-participan-acto-reconstruccion-tras-dana-20251201231100-nt.html>
<https://www.fpdgi.org/es/actualidad/noticias/la-fundacion-princesa-de-girona-celebra-un-gran-evento-para-el-talento-joven-valenciano-en-el-polideportivo-de-aldaia-el-proximo-21-de-noviembre/>

⁵² UNICEF. (2025). La voz de la infancia. Propuestas de reconstrucción tras la dana.

⁵³ <https://www.adaptecca.es/sites/default/files/2026-04/Informe%20CJE-voluntariado%20juvenil%20en%20dana.pdf>

L'adolescència en la reconstrucció post dana

passeig participatiu amb joves de Catarroja*

EDUCACIÓ

L'IES Berenguer Dalmau ha sigut demolit i estan reubicats/as en barracons de manera indefinida. 😞

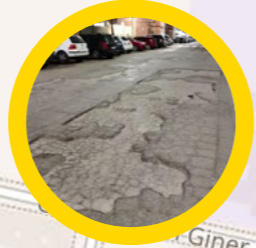
Assenyalen que els barracons tenen condicions tèrmiques i acústiques millorables. El pati és xicotet i per a educació física han de desplaçar-se caminant al poliesportiu. Reclamen que s'obriga una cafeteria.

Els preocupa el baix rendiment en el curs anterior i com això afectarà el seu accés a la universitat.

HABITATGE

Molts ascensors i garatges continuen sense estar arreglats.

COMERÇ

La majoria dels comerços s'ha recuperat, però lamenten la pèrdua d'alguns que ja no tornaran a obrir i que la gent jove solia freqüentar. 😊

PARTICIPACIÓ

El grup de Corresponsals* s'ha reduït a la meitat, ja que no han pogut fer difusió. Han participat en un projecte europeu a través de l'Espai Jove en el qual han pogut simular un ple municipal. A banda d'això, assenyalen que no se'ls ha preguntat per les seues necessitats i opinions des de les institucions.

BARRIS

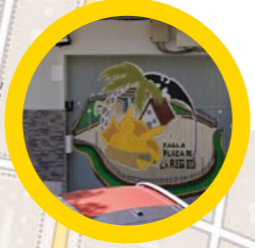
En la zona de la Plaça de la Regió hi ha baixos que encara estan en mal estat.

ASSOCIACIONISME

Les falles, societats musicals i clubs esportius han représ la seua activitat amb normalitat. 😊

Destaquen que les falles ja es van poder celebrar l'any passat i que aporten alegria al poble.

ESPAI PÚBLIC

La majoria de parcs i places estan rehabilitats, però n'hi ha alguns que continuen sense estar arreglats. 😊

Consideren que s'han millorat abans els parcs infantils que les zones d'ús juvenil com ara pistes esportives. L'asfalt en determinats punts i algunes rotondes encara estan en mal estat. Es queixen del gran nombre de cotxes que aparquen a les voreres i obstaculitzen el pas de vianants.

RESILIÈNCIA

Preparació davant desastres 😞
Se senten millor preparats i preparades que abans pel que van viure, però demanden més xarrades i simulacres per a saber com actuar en emergències.

Educació climàtica 😞
Consideren que la qüestió no s'ha abordat prou als centres educatius i que hi ha moltes notícies falses sobre el tema. Es va fer una xarrada però va coincidir amb un dia de vaga i va tindre molt poca assistència.

EMOCIONS

Hi ha la sensació que la recuperació va lenta i que el poble no tornarà a ser com abans. Al mateix temps, com que és una realitat de la qual ja han parlat tant, ja l'han assumida i han après a tirar endavant.

EQUIPAMENTS

La primera planta de l'Espai Jove, on estaven ubicades la majoria d'instal·lacions, continua sense rehabilitar, sembla tancat i alguns joves ja no hi van. 😞

Tot i això, l'Espai Jove i l'equip de joventut són recursos de referència i d'acompanyament clau per a la joventut que hi participa.

La piscina coberta continua sense estar operativa, qui la utilitzava ha d'anar a la d'Albal.

La part inferior del TAC (Teatre Auditori) continua deteriorada. Han hagut de celebrar les graduacions a Torrent.

Poliesportiu i conservatori estan rehabilitats.

TRANSPORT

Consideren que els serveis de tren i autobús han tornat a la normalitat i valoren positivament els bons gratuïts. 😊

Mostren insatisfacció per la poca freqüència i els retards.

* Resultats de la passejada participativa realitzada el 25 de febrer de 2026 al municipi de Catarroja, amb 6 joves d'entre 14 i 16 anys del grup de Corresponsals de l'Espai Jove. El programa Corresponsals forma joves per a informar i dinamitzar la participació juvenil als seus centres educatius i entorns locals.

L'adolescència en la reconstrucció post dana

passeig participatiu amb joves de Massanassa*

BARRIS

Les zones de Jaume I el Conqueridor i Alqueria de Soria es veuen com oblidades.

COMERÇ

Encara que alguns comerços no tornaran a obrir, consideren que la majoria s'han recuperat. La gent compra més en el comerç local per donar suport a les famílies del poble.

ASSOCIACIONISME

Alguns espais associatius continuen sense data prevista de recuperació, com ara la Societat Musical o una acadèmia de ball.

Activitats reubicades en altres espais no es poden desenvolupar amb normalitat. Consideren que cal un major suport institucional per a recuperar aquests espais. La Falla sí que ha tornat a la normalitat.

EMOCIONS

Els espais que continuen sense recuperar-se els generen tristesa. Els recorden allò que van viure i que encara no s'ha tornat del tot a la normalitat. Descontentament amb les institucions públiques, les quals es considera que no estan fent prou.

EDUCACIÓ

El CEIP Lluís Vives ha sigut demolit i ara es troben en barracons. Destaquen la pèrdua emocional de qui va créixer en aquest centre.

Destaquen que les classes s'han recuperat, però que la dimensió relacional i emocional de l'educació s'està veient ressentida.

ESPAI PÚBLIC

Es lamenta la poca recuperació de carrers de la part oest, amb zones que es perceben com oblidades.

Alguns espais de trobada de joves, com el parc de tirolines, han deixat de ser-ho.

PARTICIPACIÓ

Abans hi havia un grup gran i actiu de Corresponsals, però ara quasi no n'hi ha. Senten que les institucions públiques no han escoltat la joventut.

HABITATGE

Ascensors d'algunes finques continuen sense reparar-se.

EQUIPAMENTS

L'Espai Jove es va destinar a atendre afectats/des i va tardar un temps en poder ser utilitzat per joves.

El poliesportiu va estar bastant de temps tancat, i és un espai clau de trobada de joves.

Biblioteca i Auditori no van resultar afectats.

TRANSPORT

Mostren satisfacció amb la recuperació. El servei de transport ha tornat a ser com abans.

Valoren positivament l'ajuda per a utilitzar el transport gratuïtament.

Des de la DANA van més a València perquè al poble hi ha menys activitats per fer.

RESILIÈNCIA

Preparació davant desastres

Se senten més preparats/des que abans per allò que van viure, però no perquè hagen rebut formació.

Proposen tallers i simulacres d'emergències als centres educatius.

Educació climàtica

No hi ha hagut espais per a entendre les causes i conseqüències del canvi climàtic. Encara tenen preguntes i dubtes. Necessiten informació davant dels rumors.

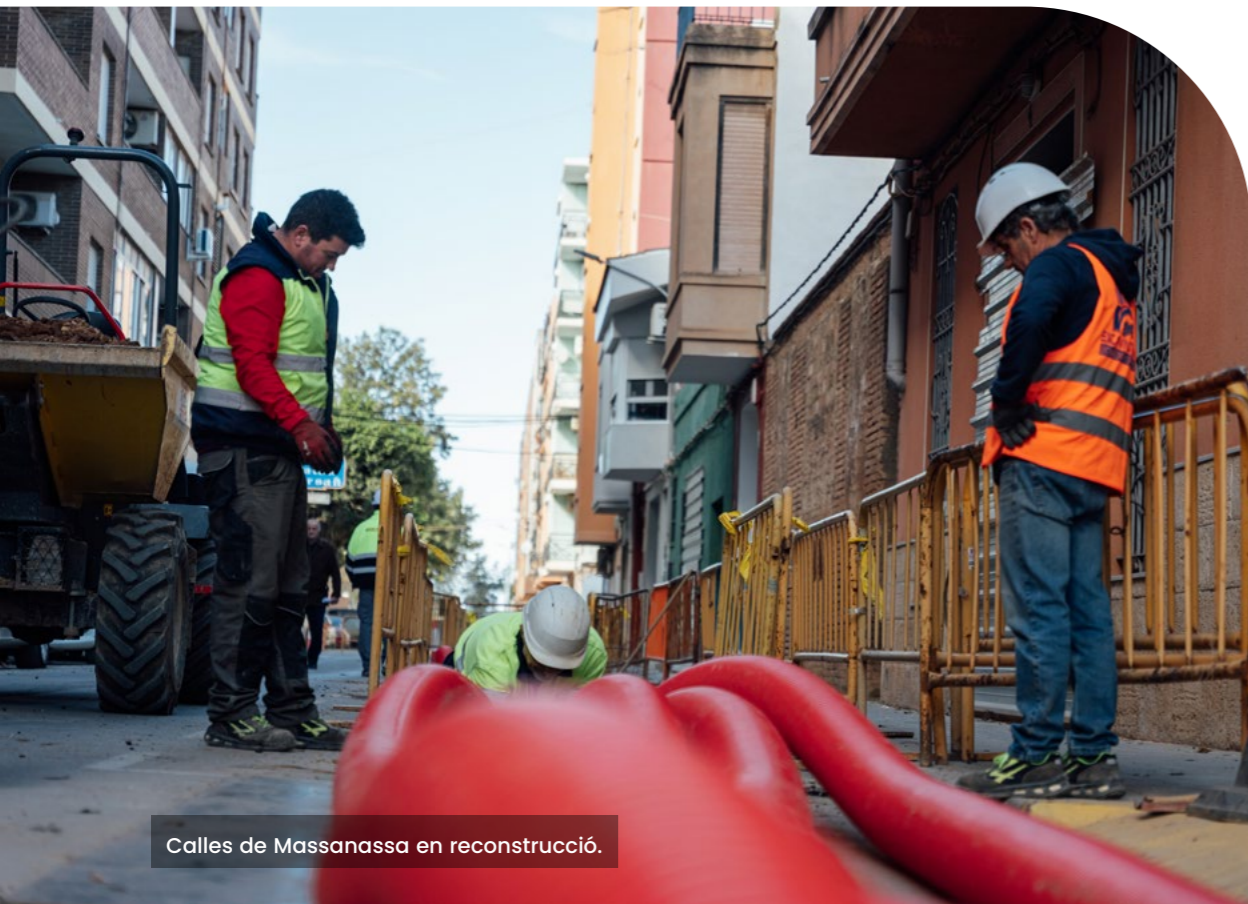
* Resultats de la passejada participativa realitzada el 6 de febrer de 2026 al municipi de Massanassa, amb 9 joves d'entre 12 i 17 anys, representants de grups de 1r, 2n, 3r i 4t de l'ESO del col·legi San José y San Andrés.

Conclusions

La situació de catàstrofe dels primers moments, les diferents fases de la mateixa emergència i la urgència per a atendre necessitats apressants, sumades a les dinàmiques pròpies de l'administració, la coordinació interinstitucional i el mateix marc normatiu, han generat tant en els professionals com en la mateixa joventut entrevistada la sensació d'abandonament per part de les administracions públiques que havien de garantir els seus drets. Els retards en la rehabilitació dels centres educatius i dels seus espais d'oci, una atenció a la salut mental que consideren escassa i que no incideix en les seues problemàtiques específiques, i l'absència de mecanismes clars i adaptats per a la seua participació en el procés institucional de reconstrucció són les principals qüestions que sorgeixen de l'anàlisi.

A més, aquest risc és més accentuat en aquells col·lectius joves amb situacions de vulnerabilitat socioeconòmica prèvia, especialment aquells residents en àrees urbanes perifèriques o degradades, en entorns socials i familiars precaritzats i, en general, provinents de grups socials de renda baixa i altres condicions que requereixen de manera prioritària els serveis públics i les polítiques socials.

Les opinions recollides en aquest informe posen damunt la taula eixes diferències que existeixen entre la percepció i les necessitats i demandes d'una part de la ciutadania i els ritmes i prioritats marcats en les agendes de les institucions polítiques responsables de la gestió de la reconstrucció.

Calles de Massanassa en reconstrucció.

Reconstrucció a dues velocitats i absència de pla integral

La urgència per anar salvant necessitats en cada fase de la reconstrucció, juntament amb el que anomenen "improvisació inicial", sumada a la possible dificultat en la coordinació entre administracions i als procediments burocràtics i legislatius complexos, ha generat una sensació de paràlisi en les actuacions estructurals i d'oportunitat perduda per a avançar cap a un model de reconstrucció orientat a reduir vulnerabilitats i desigualtats. La percepció de professionals i joves és que el procés de reconstrucció s'ha articulat al voltant d'una lògica de "dues velocitats", amb una forta prioritat en la restitució ràpida d'infraestructures de mobilitat, serveis bàsics i activitat econòmica, mentre s'ha anat demorant la reparació d'habitatges, equipaments educatius, esportius i socials.

Institucions tensionades, desgast professional i dèficit de coordinació

Les administracions públiques han operat sota una intensa pressió, amb equips amb sobrecàrrega de treball, falta de reforços estables de personal d'atenció directa i una alta exposició al desgast professional. Això es tradueix en casos de *burn-out*, baixes laborals i rotació de personal, especialment en àmbits clau per a l'adolescència i la joventut com educació, joventut, serveis socials i urbanisme, debilitant la capacitat de sostindre processos de reconstrucció a mitjà i llarg termini.

La divisió de competències en distintes matèries a escala estatal, autonòmic i municipal ha pogut generar en la ciutadania la sensació d'absència d'un lideratge clar i d'espais estables de coordinació interadministrativa.

Reconstrucció educativa com a assignatura pendent

El sistema educatiu ha sigut un dels àmbits més perjudicats que no han sigut degudament prioritzats en la reconstrucció: milers d'estudiants continuen en aules prefabricades, molts centres funcionen amb infraestructures incompletes i arrossegueu carències de recursos materials i espais adequats. A això s'afegeix l'absència d'un reforç suficient de plantilles docents, de suport psicopedagògic i de mesures d'adaptació que tinguen en compte l'experiència traumàtica viscuda, cosa que repercuteix en el rendiment acadèmic, en el risc de fracàs i abandonament escolar i en la càrrega emocional assumida pel professorat.

La falta d'un enfocament d'educació en emergències i d'escoles segures, que considere l'educació com una infraestructura essencial que no pot parar en contextos de crisi, agreuja l'impacte sobre les trajectòries educatives de tota una generació. A més, la dana ha evidenciat la falta d'una cultura estesa d'educació climàtica, que integre reducció i gestió del risc, resiliència i continuïtat educativa, en el sistema educatiu i en l'acció comunitària.

Encara que ja s'estan definint iniciatives específiques per a l'aprenentatge de gestió i reducció de riscos, no s'ha desenvolupat un desplegament sistemàtic i estructurat suficient de programes i iniciatives que permeten comprendre les causes estructurals del desastre, reforçar l'autoprotecció, posar en marxa protocols i promoure capacitats comunitàries de resiliència, especialment entre joves i adolescents, per a reduir vulnerabilitats futures, tant en termes materials com en termes socials davant de nous esdeveniments extrems.

Habitatge i vulnerabilitat residencial amplificada

La dana ha amplificat vulnerabilitats residencials preexistents, especialment entre famílies amb menys recursos, llars en habitatges precaris o situats en zones de risc i població jove amb trajectòries d'emancipació fragilitzades.

Els mecanismes d'ajuda a l'habitatge han beneficiat en major mesura aquells que comptaven amb assegurances, estalvis o capacitat de gestió administrativa, mentre que les llars més vulnerables acumulen retards, endeutament i situacions de provisionalitat prolongada.

Per a les persones joves, la combinació de destrucció parcial del parc residencial, escassetat d'habitatge assequible i rigidesa dels mercats de lloguer i compra reforça la normalització de convivències sobreocupades i la dificultat d'emancipar-se residencialment.

Urbanisme, espai públic i equipaments: asimetries i falta de perspectiva juvenil

La reconstrucció urbana ha prioritzat infraestructures viàries, econòmiques i comercials, mentre la rehabilitació de parcs, zones verdes, instal·lacions esportives i equipaments culturals freqüentats per la joventut avança molt més lentament.

Aquest desequilibri limita les oportunitats de socialització, pràctica esportiva i ús de l'espai públic per a adolescents i joves, que perceben el deteriorament o la pèrdua dels seus llocs habituals de referència. A més, els processos de planificació urbana i les agendes de reconstrucció a penes han integrat de forma específica la veu juvenil, més enllà de consultes puntuals i poc vinculants.

Impacte psicosocial retardat i suport insuficient en salut mental

El malestar emocional associat a la dana ha emergit de manera diferida, especialment entre adolescents i joves, una vegada superada la fase de supervivència immediata. També s'ha donat un increment de problemàtiques de salut mental en població que ja en tenia.

El professorat i els tècnics observen augments en ansietat, por, problemes de son, desmotivació acadèmica, conductes de risc i autolesions, sense que –al seu juí– s'ha desplegat una resposta psicosocial estructurada i continuada que cobreixi totes estes necessitats en centres educatius, serveis de joventut i recursos comunitaris.

Encara que s'han posat en marxa dispositius específics de salut mental d'emergència (per exemple, les USME), el seu abast preventiu i comunitari continua sent limitat i recau en gran manera en la iniciativa de professionals i entitats socials. A més, es constata que no s'han plantejat des d'una mirada que incorpore les necessitats de les persones adolescents i joves.

La joventut: de protagonistes en l'emergència a subjectes invisibles

Les persones joves senten que el protagonisme que van tindre durant l'emergència s'ha transformat en invisibilitat. La falta de canals i espais específics adaptats a les seues formes de participació i de polítiques que atenguen les seues necessitats materials, educatives, emocionals i d'oci reforça la percepció de ser un col·lectiu "oblidat", amb risc d'incrementar la desafecció política i la desconfiança institucional.

Participació i teixit associatiu: fortalesa comunitària i límits institucionals

El teixit associatiu i les xarxes comunitàries han demostrat ser una infraestructura social essencial en la fase d'emergència, aportant rapidesa, proximitat i capacitat d'organització. No obstant això, la reconstrucció institucional ha incorporat de manera desigual aquesta energia comunitària, i els processos participatius impulsats fins ara tendeixen a ser formals, poc vinculants i poc adaptats als col·lectius més vulnerables, inclosa la joventut.

Els formats participatius existents no s'han adaptat a les dinàmiques pròpies de la joventut ni a les formes d'implicació del teixit associatiu més dinàmic, generant frustració i sensació d'"escolta sense concreció".

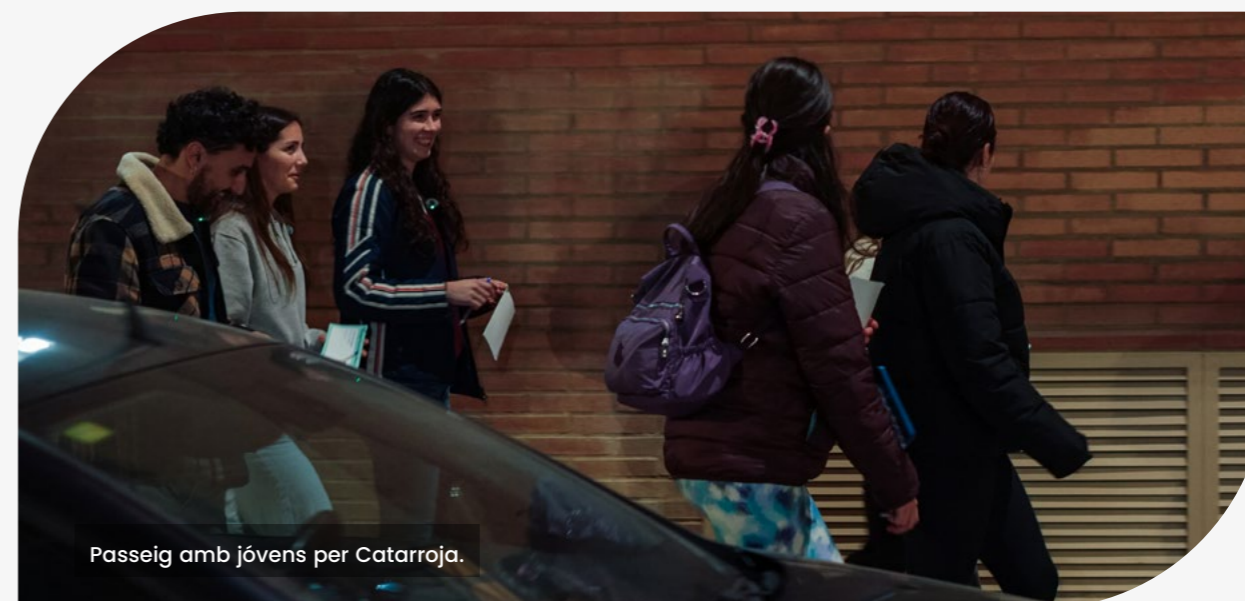
Això genera el risc que la reconstrucció consolide una sensació d'injustícia, de falta de desatenció i d'erosió de la confiança en les institucions, amb efectes negatius sobre la cohesió social.

Cohesió social: tensions, polarització i bretxes socials

Es percep la persistència de dinàmiques de fractura territorial que podrien ampliar bretxes de desigualtat preexistents entre territoris centrals i perifèries vulnerables, aquestes últimes amb infraestructures socials amb menys recursos i menor capacitat d'interlocució institucional.

Les persones joves perceben el retard en la recuperació dels seus equipaments i serveis essencials, així com la falta d'espais de socialització, com un greuge. A més, l'absència de canals estables de participació amenaça la cohesió generacional, transformant l'impuls inicial de solidaritat en frustració i malestar.

D'altra banda, la proliferació de desinformació, notícies falses sobre la gestió de l'emergència i discursos polaritzats en xarxes socials han dificultat consensos sobre prioritats de reconstrucció i han alimentat la desconfiança cap a les institucions, especialment entre les persones més joves.

Passeig amb jòvens per Catarroja.

Propostes, prioritats i reptes de futur

En aquest apartat es presenten, ordenades per àmbits d'actuació, les diverses propostes que s'extrauen directament o indirectament en les diferents entrevistes dutes a terme durant el treball de camp.

Com a elements transversals, és important destacar la necessitat d'algunes qüestions fonamentals:

- Consolidar un marc de governança participativa que supere la visió localista i el criteri estrictament tècnic;
- Posar el focus en les persones més vulnerables i en els processos socials, acompanyant processos de reconstrucció en clau comunitària;
- Establir dinàmiques participatives, d'escolta i de creativitat social, amb objectius de caràcter vinculant per al disseny i la implementació de programes de reconstrucció;
- Reforçar les capacitats tècniques de les administracions locals per a accelerar l'execució de projectes estratègics en termes socials;
- Enfortir els serveis públics socials, sanitaris i educatius per a la intervenció integral en matèria d'adolescència i joventut.

Pla integral de reconstrucció i coordinació interinstitucional

- Definir un pla de reconstrucció comarcal amb objectius clars de reducció de vulnerabilitats socials i territorials, més enllà de la suma de plans municipals, que incorpore la participació adolescent i jove i que prioritze l'enfortiment dels sistemes (educatiu, sanitari, serveis socials) que atenen les necessitats de l'adolescència i la joventut.
- Crear una mesa estable de coordinació (Govern central, Generalitat, entitats locals, teixit associatiu, especialistes) amb capacitat de seguiment i prioritació conjunta, amb la participació formal dels sectors clau per a infància i joventut.
- Generar dades desagregades per edat, gènere, situació socioeconòmica i discapacitat, i indicadors específics de situació de l'adolescència i la joventut per a planificar i rendir comptes amb enfocament d'inclusió i equitat.
- Reformar la normativa d'emergències per a agilitzar els procediments, protocols i tràmits que permeten l'atenció urgent de les necessitats de les persones afectades, especialment adolescents i joves.

Dret a l'educació com a prioritat en emergències

- Seguint el Marc Integral de Seguretat Escolar 2022-2030, les actuacions dirigides a garantir el dret a l'educació en situacions d'emergència passen per:
 - Garantir infraestructures escolars resilient, accessibles i adaptades als riscos específics del territori, especialment davant de la rehabilitació i la reconstrucció de centres.
 - Assegurar la posada en marxa de mesures de prevenció, protocols, acció anticipatòria i capacitat de resposta de la comunitat educativa, amb plans de suport psicosocial des de la fase preparatòria.
 - Integrar en el currículum l'educació climàtica que incloga cultura d'autoprotecció, reducció del risc de desastres i resiliència, dotant-la de personal específic per a la seua implementació a les aules.
 - Desenvolupar tallers d'alfabetització mediàtica i pensament crític sobre notícies falses, discursos d'odi i polarització, dirigits a joves i comunitat educativa.
- Establir un marc estatal d'escoles segures, que incloga: continuïtat educativa, plans de recuperació d'aprenentatges, prevenció de l'abandonament postdesastre i suport psicosocial en centres.
- Declarar centres educatius, equipaments esportius, biblioteques i espais juvenils com a infraestructures crítiques i essencials en contextos d'emergència.

Polítiques d'habitatge per a joves i llars vulnerables

- Reconstruir els habitatges amb millors sistemes de protecció davant de desastres i criteris tècnics de resiliència climàtica.
- Adaptar els requisits d'accés a ajudes d'habitatge per a llars amb menys recursos especialment d'aquelles llars amb adolescents o joves o encapçalats per persones joves (flexibilització documental, avançaments, acompanyament tècnic).
- Ampliar el parc d'habitatge assequible i les polítiques d'habitatge jove als municipis afectats.

Urbanisme resilient i espai públic orientat al benestar juvenil

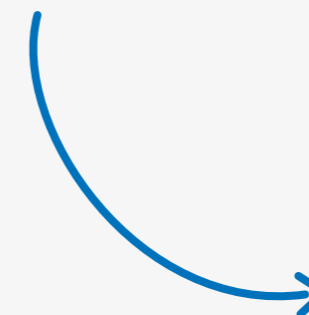
- Reforçar els criteris de resiliència climàtica i enfocament de joventut en projectes de parcs inundables, renaturalització i mobilitat sostenible.
- Prioritzar la reparació de parcs, pistes esportives, zones verdes i passarel·les de vianants que faciliten l'ús recreatiu i esportiu de l'espai públic.
- Generar activitats de trobada intergeneracional i veïnal en els espais públics per a enfortir aquestes xarxes, evitar les tensions socials i fomentar el sentiment de pertinença post-dana.
- Assegurar que la planificació urbanística compte amb avaluació de riscos climàtics amb indicadors d'impacte en adolescència i joventut.

Reforç estructural de salut mental i suport psicossocial juvenil	<ul style="list-style-type: none"> → Reforçar de manera estable equips de psicologia, pedagogia i educació social amb especialització en adolescència i joventut en centres educatius i servicis juvenils dels municipis afectats. → Consolidar les unitats de salut mental d'emergència (USME) com a recurs comunitari permanent, coordinat amb entitats socials i servicis municipals, facilitant i agilitzant el seu treball amb salut pública per a l'atenció ràpida dels casos més urgents. Afavorir la perspectiva infantil i juvenil en les intervencions per a, a més, incrementar la presència d'aquests col·lectius. → Enfortir les capacitats de les famílies, tutors/es i responsables legals per a l'acompanyament en emergències, gestió del risc de desastres i cultura de l'autoprotecció.
Perspectiva juvenil en la governança de la reconstrucció	<ul style="list-style-type: none"> → Assegurar la presència de població adolescent i jove en totes les estructures de participació institucional i de la societat civil. → Afavorir altres models de participació més adaptats a la població adolescent i jove que, per exemple, s'acosten als espais i canals utilitzats per aquets grups de població. → Garantir que tot pla o agenda urbana de reconstrucció incloga un apartat específic de diagnòstic, objectius, accions i indicadors específics d'impacte dirigits a adolescència i joventut, elaborat amb la seua participació. → Posar en marxa una estratègia de comunicació que incloga missatges específics per a xiquets, xiquetes, adolescents i joves sobre fites clau de la recuperació i la reconstrucció, en llenguatge clar i accessible. → Enfortir i, en cas que siga necessari, reactivar les estructures de participació institucionals específiques d'adolescència i joventut, com els Consells d'Infància i el Consell de la Joventut.
Enfortiment del teixit associatiu com a pilar de resiliència	<ul style="list-style-type: none"> → Establir línies de finançament plurianual per a entitats i projectes comunitaris que treballen en suport mutu, salut mental, joventut i cohesió social post-dana. → Assegurar la presència de representants del teixit associatiu i comunitari en els òrgans de decisió i seguiment del pla de reconstrucció comarcal. → Donar suport a accions impulsades per l'adolescència i la joventut que reforcen la seua capacitat d'agenda, el sentiment de pertinença i la seua contribució a la recuperació comunitària.

ANNEX METODOLÒGIC

Metodològicament, l'estudi es basa en un enfocament qualitatiu. S'han realitzat 8 entrevistes individuals semiestructurades i 4 grupals amb personal tècnic i de l'administració, de municipis afectats per la dana majoritàriament en l'àmbit municipal, dels àmbits d'educació, salut mental, urbanisme, joventut i esport. També s'han realitzat 3 entrevistes grupals amb joves actius en el procés de reconstrucció o en l'àmbit sociocomunitari dels seus municipis. Les entrevistes es van realitzar entre novembre de 2025 i gener de 2026.

Tota la metodologia s'ha implementat seguint els estàndards de protecció a la infància, adolescència i joventut de Plan International.

Persones expertes entrevistades
Zulima Pérez. Comissionada especial per a la reconstrucció i reparació dels danys provocats per la dana - Govern d'Espanya.
Bàrbara López. Directora de Relaciones Institucionals del Comissionat especial per a la reconstrucció i reparació dels danys provocats per la dana - Govern d'Espanya.
Raúl Mérida. Comissionat per a la Recuperació. Generalitat Valenciana.
Amparo Clemente. Directora General d'Atenció a les Víctimes i als Afectats. Generalitat Valenciana.
Isabel Herrera. Cap de Servici de la Direcció General d'Atenció a les Víctimes i als Afectats. Generalitat Valenciana.
Carmen Grau. Experta en gestió d'emergències.
Tècnica municipal de d'urbanisme i territori
Professora de d'ensenyament secundari
Professionals Unitat Salut Mental d'Emergència (USME) (Psicòloga, treballadora social i educadora social)
Director de centre d'ensenyament secundari
Tècnic municipal d'esports
Educador entitat social
Responsable d'entitat social comarcal
Tècnica municipal de servicis socials
Xics i xiques activistes entrevistats
1 xic y 1 xica de Benetússer
2 xiques de Picanya
Persones joves de Poblat del Sud (València) : Xica de Forn d'Alcedo Xic de La Torre Xica de Castellar-l'Oliveral
Passejos pels municipis
6 jòvens d'entre 14 i 16 anys del grup de Corresponsals del Espai Jove de Catarroja.
9 jòvens d'entre 12 i 17 anys, representants de grups de 1r, 2n, 3r i 4t de l'ESO del col·legi San José i Sant Andrés de Massanassa.

També s'han realitzat **dues passejades prospectives** d'una hora i mitja de duració amb grups de huit/deu joves pels municipis de Massanassa i Catarroja. La metodologia que inspira aquesta dinàmica és la de la deriva participativa, que se sol utilitzar en enfocaments com la Investigació-Acció-Participativa. La passejada tenia alguns punts fixats prèviament, identificats en les entrevistes amb persones expertes, on s'han reconegut situacions crítiques i necessitats per a abordar en la reconstrucció amb perspectiva d'adolescència i joventut. A més, la deriva també incorpora altres moments en què els i les participants podien orientar i conduir cap a on volien anar, proposant ells i elles mateixos

espais, infraestructures i llocs que consideren necessari tindre en compte. Les passejades van tindre lloc en el mes de febrer de 2026.

Finalment, s'ha dut a terme una **revisió sistemàtica** de la cobertura mediàtica, informes institucionals, estudis previs sobre l'impacte de la dana en adolescents i joves, i documentació recent sobre agendes urbanes, plans de reconstrucció i estratègies de resiliència i adaptació climàtica.

Aquest disseny metodològic permet creuar la perspectiva institucional amb les experiències biogràfiques i quotidianes de l'adolescència i joventut dels municipis afectats per la dana.

*Disclaimer: aquest informe conté informació que s'ha recollit entre novembre de 2025 i febrer de 2026, i reflecteix l'evolució de les iniciatives i polítiques posades en marxa des de l'etapa final d'emergència i primera fase de la reconstrucció. Incorpora, per tant, referències que s'han anat sumant fins a la data final de redacció del document, l'abril de 2026.

Aquest informe està basat en la riquesa de les opinions, sensacions i experiències de les persones entrevistades, majoritàriament tècnics municipals i persones joves, que han viscut de primera mà l'emergència climàtica. En el cas en què ha sigut possible, el discurs qualitatiu s'ha contrastat amb dades oficials, amb relat institucional o amb informació fidedigna de mitjans de comunicació. No obstant això, considerem amb entitat suficient i validesa pròpia totes les aportacions recollides que conformen aquest document.

Les opinions de les persones entrevistades no tenen per què coincidir amb la visió de Plan International.

Passeig amb joves per Catarroja

Sobre Plan International

Som una organització independent compromesa amb els drets de la infància, la igualtat de les xiquetes i que lluita per un món en el qual elles puguen aprendre, liderar, decidir i prosperar.

En els quasi 90 anys d'història de l'organització, hem construït sòlides aliances per a donar suport als drets de la infància des del seu naixement fins que aconsegueixen l'edat adulta. En l'actualitat, som presents en més de 80 països i desenvolupem programes a Àfrica, Amèrica Llatina i Àsia.

No ens detindrem, fins a aconseguir la igualtat!

Segueix a Plan International

C/ Pantoja 10
28002, Madrid, España

Atenció al donant:
900 244 000

atencionaldonante@plan-international.org
plan-international.es

 facebook.com/Planinternational.es

 twitter.com/PlanInt_ES

 instagram.com/planint_es

 linkedin.com/company/plan-espaa

 youtube.com/user/PlanEspana